

ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Εἶδε ὡραία μετ' τὴν
ELIDA

Μαλλιά ζωνρά καὶ σὰν με-
τάξι μόνον μετ' τὸ: **Scham-
poo Elida** Τὸ σαποῦνι τὰ
βλάπτει. Εἰς τὸ κουρεῖον,
εἰς τὸ σπíti πλένετε τὰ
μαλλιά σας μόνον μετ'
Shampoo Elida τὸ
ὁποῖον δὲν περιέχει σόδα.
ΤΙΜΗ ΦΑΚΕΛΛΟΥ
Δρ. 8 - Δύο πλυσίματα

Shampoo
ΓΚΡΕΚΑ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΑΠΟΔΟΣΙΣ

ΤΑΧΥΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΚΑΦΕΣ ΧΑΓΚ = SAFE HAG

Ὁ καφὲς ὅστις κατέκτησε τὴν ὀφείλιον.
Εἶναι ὁ μοναδικὸς διὰ καρδιακῶς.
Ὁ καφὲς ὁ ἐπιστημονικὸς ἀνευ καφεΐνης.
Εἶνε ἀπὸ γνήσιον καφὲν Μόκας καὶ Λάντος.
Ὁ καφὲς εἰς ἄρωμα καὶ γεῦσιν ἀνώτερος.
Εἶνε ὁ καφὲς ὡαντὸς ἐρραζομένον.

ΠΙΝΕΤΕ ΜΟΝΟΝ ΚΑΦΕ ΧΑΓΚ - Εἶνε ὁ ἀνώτερος καφὲς
ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΠΑΝΤΟΥ
ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ: ΣΤΟΑ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ 4

ΓΚΡΕΚΑ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΑΡΙΘ. 53
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΜΑΓΕΡ 29

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΕΧΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ
Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ
Β. ΜΑΛΑΤΑΚΗΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτήσια Δρ. 200
Ἐξάμηνη 100
Τρίμηνη 50
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Λίρα 1

Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΦΕΟΝΤΟΡ ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΦΣΚΥ

Τὸ κομμάτι ποὺ δημοσιεύουμε παρὰ κάτω εἶναι ὁ ἐπίλογος στὸ περίφημο κριτικὸ ἔργο τοῦ Zweig ποὺ ἐκυκλοφόρησε τελευταῖα στὴ Γερμανία γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ντοστογιέφσκυ.

Ὅσο σκοτεινὸς εἶν' ὁ δρό-
μος ποὺ ὁδηγεῖ ἀνάμεσα
ἀπ' τὰ βάθη τῆς ψυχῆς
τοῦ Ντοστογιέφσκυ, πόσο
σκυθρωπὸ τὸ τοπίο του,
πόσο ἡ ἀπερχντωσύνη
τοῦ καταθλιπτικῆς, ἴδια
κι' ἀπαράλλακτη ἡ τρα-
γικὴ φυσιογνωμία τοῦ
συγγραφέως, ἡ σφυροκοπημένη ἀπὸ τοὺς
πόνους—ὅλους—τῆς ζωῆς! Ὁ ἀδυσου-
λέας ἄδης τῆς καρδιάς, τὸ φλογερί-
χυτο καθαρτήριο τῆς ζωῆς—τὸ πῦρ
βαθὺ πηγᾶδι ποὺ χέρι ἀνθρώπου ἀνώ-
ρυξε ποτὲ στὴ γέννα τοῦ αἰσθήματος.
Τὶ σκοτάδια μέσα στὸν κόσμον αὐτό, τί
πόννοι μεσ' τὰ σκοτάδια αὐτά, τί πένθος
ἀπάνω στὴ γῆ αὐτὴ τὴ μουσκεμμένη
με δάκρυα, τί κύκλοι κολάσεως πῦρ ζο-
φεροὶ κι' ἀπὸ κείνους ποὺ ὠραματίσθη
ὁ Ντάντε, ὁ προφήτης, ἐδῶ καὶ χίλια
χρόνια! Θύματα ποὺ δὲν μπορέσανε ν'
ἀποσπασθοῦν ἀπὸ τὴ γῆνιν μήτρα τους,
μάρτυρες τοῦ ἴδιου των αἰσθήματος,
περιπλεγμένοι ἀπὸ τὰ φῖδια τοῦ πάθους
των, τυραννισμένοι ἀπὸ τὸ φύσημα τοῦ
πνεύματος, ἀφρίζοντας στὴν ἀδυναμία
τῆς ἐπαναστάσεως των τί κόσμος, ὁ κό-
σμος τοῦ Ντοστογιέφσκυ! Κάθε χαρὰ
εἶναι στερεμμένη, κάθε ἐλπίδα ἐξορι-
σμένη, κανεὶς τρόπος νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸν
πόνο, τὸ τεῖχος αὐτὸ ποὺ ὀρθώνεται
καὶ τὸ ἄπειρο τριγύρω ἀπὸ τὰ θύματά
του! Κανένας οἶκτος λοιπὸν δὲ μπορεῖ

νὰ ἐξαγοράσῃ τίς υπάρξεις αὐτές, νὰ
τίς ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν ἴδια τους ἄδυ-
σο; Καμμιά ἀποκάλυψη δὲν θ' ἀνατι-
νάξῃ τὸν ἄδην αὐτόν, ὅπου τὸν ἐπλάσε

Φεόντορ Ντοστογιέφσκυ

ἕνας ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ μετ' τὸ φρού-
ριό του.

Μιά χλαλὸν ἀπὸ θρήνους ξεφεύγει
ἀπὸ τὰ βάθη αὐτά, ποὺ ποτὲ δὲν ξανά-

κουσε ἡ ἀνθρωπότης παρόμοιους ποτὲ
σκοτάδια πηχτότερα δὲν περιζώσανε
ἕνα ἔργο. Ἀκόμη κι' ὁ πόνος τῶν προ-
σώπων τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου εἶναι πῦρ
λίγο τραχὺς ἀπάνω ἀπὸ τῆς ἀδύσου-
τος τοῦ Ντάντε λαμποκοπᾷ γλυκὰ τὸ φῶς
τοῦ παραδείσου. Στὸ ἔργο τοῦ Ντοστο-
γιέφσκυ ἡ ζωὴ δὲν εἶναι πράγματι παρὰ
μιά νύχτα αἰώνια. Ὁ πόνος εἶναι τὸ
νόημα κάθε ζωῆς. Ἡ ψυχὴ γέρνει τρέ-
μοντας ἐπάνω ἀπὸ τὸ βάραθρο καὶ φρίσ-
σει ποτὲ δὲν ἀκούει παρὰ τὸν πόνο, τῶν
ἀδελφῶν ψυχῶν τὰ θρηνητά.

Ἀλλὰ νά, ἕνας λόγος ἀναπηδᾷ ἀπ'
τὰ βάθη, ἕνας λόγος χύνει τὸ γα-
ληνευτικὸ τοῦ φίλτρο σὰν μέσα ἀπ'
τὸν ὀρυμαγδὸ καὶ τὸν δεσπόμεν, σὰν
ἕνα περιστέρι ἐπάνω ἀπ' τὴν ἀφηνια-
σμένη θάλασσα. Ὁ λόγος εἰπώθηκε
σιγαλὰ, ἀλλὰ εἶναι μεστός ἀπὸ νόημα,
ἐξαγιάζει: «Μὴ φοβάσθε, φίλοι μου, τὴ
ζωή». Μιὰ σιωπὴ βαθειὰ συνοδεύει τὸ
λόγον αὐτό, ἡ ἀδυσσοῦς ἀναφρικτίζοντας
μετέωρα στὸν ἄέρα, δεσπόμενες ὅλα
τὰ βασανιστήρια, ἡ φωνὴ ἐξακολουθεῖ:
«Δὲν εἶναι παρὰ μετ' τὸν πόνο μονάχα
ποὺ μποροῦμε νὰ μάθουμε νὰ ἀγαπή-
σουμε τὴ ζωή».

Ποιὸς προφέρει τὴν ὑπέρτατη αὐτὴ
παρηγορίαν τοῦ πόνου; Ἐκεῖνος ποὺ
ἐπόνεσε περισσότερο ἀπ' ὅλους, ὁ Ντο-
στογιέφσκυ. Τὰ χέρια του, ἀνοιχτά,
εἶναι καρφωμένα ἀκόμα ἐπάνω στὸ
σταυρὸ ποὺ αἶρει τὸ διχασμὸ του, τὰ

καρφιά του μαρτυρίου είναι μπηγμένα ακόμα στο λιπόσαρκο σώμα του, και φιλεϊ, εὐλαδικὰ τὸ ὄργανο τῶν βασανιστηρίων του, κι' ἡ γλυκάδα ἀγγίζει τὰ χεῖλη του ὅταν ἀποκαλύπτουνε στοὺς ὁμοίους του τὸ μεγάλο τὸ μυστικό: «Πιστεύω πὼς πιδ' ἄν' ὅλα πρέπει νὰ μάθουμε ὅλοι ν' ἀγαποῦμε τὴ ζωὴ».

Στὰ λόγια αὐτὰ ἔνα φῶς γεννιέται, φῶς ἀποκαλύψεως· οἱ φυλακὲς καὶ οἱ τάφοι ἀνοίγουνε, βγαίνουν ἀπὸ τὰ βάθη οἱ φυλακισμένοι καὶ οἱ νεκροί, ἀνασπώντας ἀπὸ τὸν πόνο τους, πλησιάζουνε γιὰ νὰ γίνουνε οἱ ἀπόστολοί του — οἱ θεματοφύλακες τοῦ λόγου του. — Πλήθος καταφθάνουνε ἀπὸ τὴς εἰρήνης, ἀπὸ τὰ κάτεργα τῆς Σιβηρίας, σέρνοντας τὴς ἀλυσίδες τους, ἀπὸ τὴς χαμοκέλλες, ἀπὸ τὰ πορνεία, ἀπὸ τὰ κελλιά τῶν μοναστηρίων, εἶναι ὅλοι ἐκεῖ, οἱ μεγάλοι δαιμονόληπτοι τοῦ πάθους — τὰ χεῖρια τους εἶναι ἀκόμα καταματωμένα, ἡ ῥάχη τους εἶναι πληγωμένη ἀκόμα ἀπὸ τὰ χτυπήματα τοῦ κνούτου, λυγίζουν ἀκόμα κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ὀργῆς τῶν καὶ τῆς ντροπῆς· καὶ νά, σδύνει κι' ὅλας ὁ θρηῖνος σὸ στόμα τους — ἡ ἐμπιστοσύνη σπιθοβολεῖ μεσ' στὰ δάκρυά τους.

Θαῦμα αἰώνιο τοῦ Βαλαάμ! Ἐπάνω στὰ καίοντα χεῖλη τους ἡ κατάρρα ἀλλάζει σὲ εὐλογία, μάλιστα ἀκούνε τὸ Ὡσαννὰ τοῦ Κυρίου, τὸ Ὡσαννὰ «ποῦ διεπέρασε ὅλα τὰ καθαρτήρια τῆς ἀμφιβολίας». Νά, στὴν ἀρχή, οἱ ἀπασιωότεροι, οἱ περισσότερα βασανισμένοι ποὺ εἶναι κατὰ βάθος καὶ οἱ πιστότεροι, πὼς προστρέχουνε ὅλοι γιὰ νὰ μαρτυρήσουνε τὴν ἀλήθεια τοῦ λόγου αὐτοῦ. Μὲ τὸ ἀφρισμένο τους στόμα, μὲ τὴς βραχνιασμένες φωνές τους, ποὺ τὴς ἐφθεῖραν οἱ ἐπιθυμίες, μὲ μιὰ δύναμη ἐτοιμοδύστη καὶ ἐκστατική, ἀναμέλουνε τὸν μεγάλο ὕμνο τοῦ πόνου, τὸν ὕμνο τῆς ζωῆς. Εἶναι ἐκεῖ, ὅλοι οἱ μάρτυρες, καὶ δοξολογοῦν τὴ ζωὴ. Παρ' ὅλες τὴς ἀλυσίδες τους, ὁ Δημήτρης Καραμαζώφ, ὁ καταδικασμένος ἄθως, κραυγάζει μὲ ὅλη τὴ δύναμη τῶν πνευμόνων του μιὰ κραυγὴ χαρμολύπης: «Θά κατανικήσω ὅλο τὸν ἀπέραντο πόνο μου κι' ἂς ἦτανε μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ μπορέσω νὰ πῶ «Εἰμαι καὶ ὑπάρχω».

Ὅσο κι' ἂν παραδέρνω ἀπάνω σὸ καβαλέττο, ξέρω πὼς «ὕπάρχω» ἀκόμα κι' ἀλυσσοδεμένος ἀπάνω σὲ μιὰ γαλέρα, βλέπω τὸν ἥλιο, κι' ἂν δὲν τὸν βλέπω, ζῶ τοῦλάχιστον καὶ ξέρω ὅτι ὑπάρχει. Ὁ Ἰβάν, ὁ ἀδελφός του, τὸν πλησιάζει καὶ διακηρύσσει: «Ἡ μόνη ἀνεπαρόρθωτη δυστυχία, εἶναι νὰ εἶσαι νεκρός». Ἡ ἐκστασις τῆς ζωῆς διαπερνά

τὸ στήθος του σὰ μιὰν ἀκτίνα ἡλίου, καὶ αὐτός, ὁ ἀρνητὴς τοῦ Θεοῦ, κραυγάζει στὴν εὐφροσύνη του: «Κύριε, σὲ ἀγαπῶ, γιατί ἡ ζωὴ εἶναι μεγάλη» Ἐπάνω σὸ προσκέφαλο τῆς ἀγωνίας του, ὁ Στέφαν Τροφίμοβιτς ἀνασηκώνεται, σταυρώνει τὰ χεῖρια του καὶ ψελλίζει: «Πὼς θάθελα νὰ ξαναζήσω... Κάθε λεπτό, κάθε στιγμὴ εἶναι μιὰ εὐτυχία γιὰ τὸν ἄνθρωπο».

Ἡ φωνὴ γίνεται ὁλοένα διαυγέστερη, καθρότερη, δυνατότερη. Ὁ Πρίγκηπας Μουσκιν, ὁ ἡλίθιος, συναρπασμένος ἀπάνω στὰ τρικλίζοντα φτερά τῆς τρέλλας, ἀπλώνει τὰ χεῖρια του καὶ κραυγάζει μ' ἐνθουσιασμό: Δὲν καταλαβαίνω πὼς μπορεῖ κανένας νὰ περνᾷ μπροστὰ ἀπὸ τὸ δένδρο χωρὶς νὰ εἶναι εὐτυχισμένος ἀπὸ τὴν παρουσία του καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἀγαπᾷ... πόσα θαυμάσια πράγματα συντυχαίνει κανένας σὲ κάθε του βήμα, ποὺ καὶ τὰ

Ἡ γυναῖκα τοῦ Ντοστογιέφσκυ

πλέον ἄτιμα ἀκόμη ἀναπνέουν «μιὰ ἐξαισία ὁμορφιά». Ὁ στάρετς Σοσίμα κηρύσσει: «Ἐκεῖνοι ποὺ καταριώνται τὸ Θεὸ καὶ τὴ ζωὴ, καταριώνται τοὺς ἰδίους τοὺς ἑαυτοὺς των. Ὅταν ἀγαπήσης ὅλα τὰ πράγματα, τὸ μυστήριο τοῦ Θεοῦ θ' ἀποκαλυφθῇ μεσ' σὲ ὅλα, καὶ θ' ἀγκαλιάσης τὸν κόσμον ὅλας καὶ σ' ἔναν ἔρωτα τοῦ παντός». Ἀκόμη καὶ «ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἀδιέξοδου», ὁ μικρὸς ἀνώνυμος δειλός, πλησιάζει καὶ ἀπλώνει τὰ μπράτσα του: «Ἡ ζωὴ εἶναι ὅλη ὁμορφιά, δὲν ὑπάρχει νόημα παρὰ μόνο στὸν πόνο, ὦ! τί ὁμορφὴ ποὺ εἶναι ἡ ζωὴ.» Ὁ «γελοῖος ἄνθρωπος» ξυπνᾷ ἀπὸ τ' ὄνειρό του «γιὰ νὰ εὐαγγελίσῃ τὸ μεγαλεῖο τῆς ζωῆς. Σὰν τὰ σκουλήκια βγαίνουν ἀπὸ τὰ κατὰβθα τοῦ εἶναι τῶν γιὰ νὰ ψάλλουνε τὸ μέρος τῶν στὸν ὕμνο. Κανένας τῶν δὲν θέλει νὰ πεθάνῃ, δὲν

θέλει νὰ ἀφήσῃ τὴ ζωὴ, τὴν ἱερὴ κι' ἀγαπημένη ζωὴ· κανένας πόνος δὲν εἶναι ἀρκετὰ βαθὺς γιὰ νὰ τὸν ἀνταλλάξουνε μὲ τὸ θάνατο, τὸν αἰώνιον ἀνταγωνιστὴ του. Ἀπὸ τοὺς λόφους τῆς ἀπελπισίας, ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς πυκνοὺς τοίχους τῆς κολάσεως αὐτῆς ἀντηχεῖ ξαφνικὰ ὁ αἶνος τῆς εἰμαρμένης· ἀπὸ τὸ καθαρτήριο ἀνυψώνεται ἡ φανατικὴ φλόγα τῆς εὐγνωμοσύνης. Τὸ ἄσπρο ἀπροσμέτρητο φῶς εἰσβάλλει κατὰ κύματα· ὁ οὐρανὸς τοῦ Ντοστογιέφσκυ ἀνοίγει ἔπάνω ἀπὸ τὴ γῆ.

Ἡ ζωὴ θαυμαστή, ποὺ δημιουργεῖ ἐξελίττηδες μάρτυρας γιὰ νὰ ἀναμέλουνε τὰ ἐγκώμιά σου, ζωὴ σοφὴ καὶ σκληρὴ, ποὺ ὑποδουλώνει τοὺς μεγάλους μὲ τὸν πόνο γιὰ νὰ αἰνέσουν τὸ θρίαμβό σου· τὸ θρήνο τοῦ Ἰὼβ ποὺ ἀντηχεῖ ἀνάμεσα στοὺς αἰῶνες, θέλεις ἀδιάκοπα νὰ τὸν ξανακούεις, καθὼς καὶ τὸ ἄσκι τῆς εὐφροσύνης τῶν ἀνθρώπων τοῦ Δανιήλ, ἐνθ' ὃς κορμὶ τους φλέγεται μεσ' τὴν κάμινω. Παντοῦ τὸ ἀνάδεις τὸ φλογερὸ αὐτὸ κάρβουνο. Ἐπάνω στὴ γλῶσσα τῶν ποιητῶν ποὺ τοὺς βασανίζεις γιὰ νὰ γίνουνε σκλάβοι σου καὶ νὰ σὲ καλοῦνε μ' ἀγάπη.

Χτυπᾷ τὸ Μπετόβεν στὴ μουσικὴ τοῦ αἰσθητοῦ, γιὰ νὰ ἀκούῃ μέσα στὴν κουφάμαρξ του τὴ λαμπρόηχη φωνὴ τοῦ Θεοῦ, σὲ τρόπο ὅπου πληγωμένος θανάσιμα νὰ συνθέσῃ τὸν ὕμνον πρὸς τὴν Χαρά· βυθίζεις τὸν Ρέμπραντ μεσ' στὰ σκοτάδια τῆς φτώχειας, γιὰ νὰ ζητήσῃ μέσα σὸ χρῶμα τὸ φῶς, τὸ στοιχειώδες σου φῶς. Ἐξορίζεις τὸ Ντάντε ἀπὸ τὴν πατρίδα του, γιὰ νὰ μὴ βλέπῃ μεσ' τ' ὄνειρό του παρὰ τὸ δράμα τῆς κολάσεως καὶ τοῦ οὐρανοῦ· ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἐδιώξες μὲ τὴ μάστιγα πρὸς τὸ ἄπειρο.

Τὸν ἄνθρωπο αὐτὸν ἐδῶ, τὸν ἐμαστίγωσες ὅσο κανέναν ἄλλον, τὸν ἐκατάντησες δοῦλό σου, καὶ μὲ τὸ στόμα ἀφρισμένο, ἀπάνω στὸν παροξυσμὸ τῆς ὀδύνης του, ἀναμέλπει τὸ Ὡσαννὰ του, τὸ ἱερὸ Ὡσαννὰ «ποὺ διεπέρασε ὅλα τὰ καθαρτήρια τῆς ἀμφιβολίας». Πὼς θριαιδεύεις στοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ποὺ ἐκαμῆς νὰ ματώσουν! Ἀπὸ τὴ νύχτα φκιάνεις τὴν ἡμέρα, ἀπὸ τὸν πόνο τὸν ἔρωτα, μέσα στὴν κόλαση βρίσκεις τὸν ὕμνο σου καὶ τὸν αἶνο. Γιατί ἐκεῖνος ποὺ ὑποφέρει περισσότερο εἶναι ἐπίσης ἐκεῖνος ποὺ ξέρει περισσότερο, κι' ὅποιος δὲ γνωρίζει δὲν μπορεῖ νὰ μὴ σὲ εὐλογῇ· κι' αὐτὸς ὅπου βυθίστηκε βαθύτερα μέσα στὴ γνώση τοῦ εἶναι σου, σὲ ἐδοξολόγησε ὅσο κανένας ἄλλος, σὲ ἀγάπησε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον.

ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

σὰ, καὶ τὴν Μοσχαδὼ τὴ γυναικούλα του, ἕνα τόσο δὰ πραγματάκι, λεπτοκαμωμένο, τοσοῦτσικο, μὰ ὁμορφὴ σὰν τὸν ἥλιο, καὶ κανεὶς δὲν θὰ μπορούσε νὰ ξεχωρίσῃ, οὔτε ἴσως ὁ Κωνσταντῆς ὁ ἴδιος, γιὰ πιδ' ἀπ' τὰ δύο καμάρωνε πιδ' ὅσο.

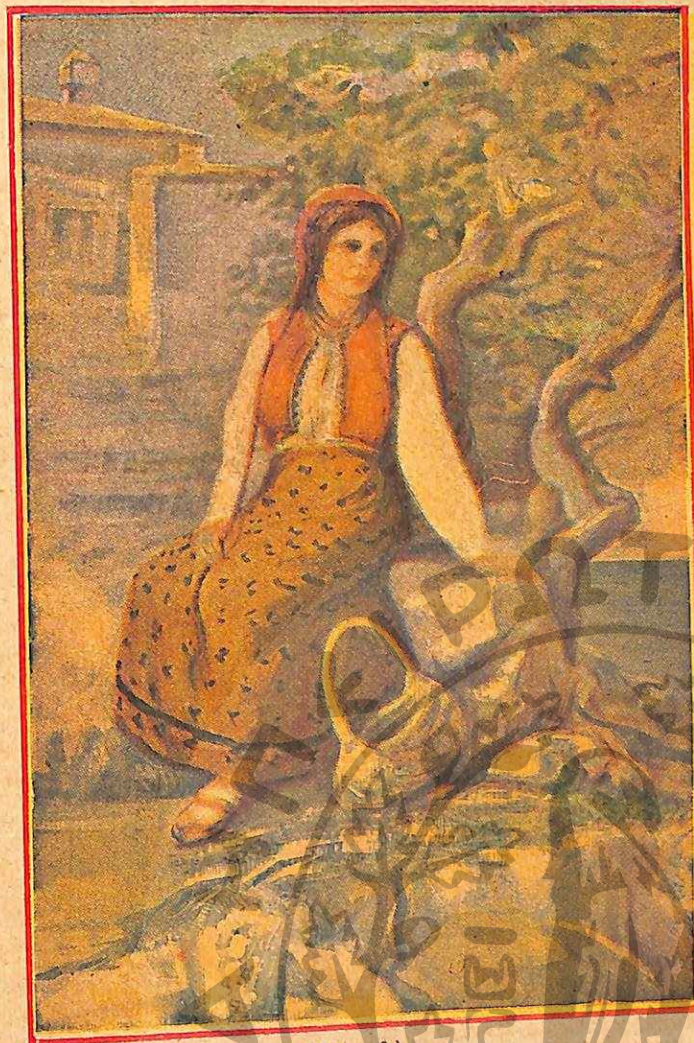
Ὁ Καπετάνιος πάλι ἦταν ὅλως τ' ἀντίθετο ἀπὸ τὴ γυναικούλα του, ἕνας ἄνδρας ὡς ἐκεῖ ἔπάνω! Θερίο σωστό, ποὺ λέει ὁ λόγος, γερός καὶ δυνατὸς σὰν ταῦρος, ποὺ ἅμα γελοῦσε καὶ τραγοῦδαγε, τρέμανε τὰ τζάμια τοῦ σπητιοῦ του, καὶ αὐτὰ καὶ τὰ δύο τᾶκανε πολὺ συχνὰ ὁ Καπετάν-Κωνσταντῆς, ἦτανε «ἄνθρωπος τῆς καρδιάς» ὅπως συνήθιζε νὰ λέῃ καὶ μοναχός του, καὶ ἀπὸ τὸ στόμα του δὲν τῶλεψε τὸ γέλιο καὶ τὸ τραγοῦδι.

Ἦταν κι' ἀλήθεια πὼς κι' ἡ μοῖρα τοῦ τ' ἄφερε ὅλα δεξιὰ τοῦ Καπετάνιου, καὶ μὲ τὴ προκοπὴ καὶ τιμιότη του, καὶ μαοῦνες ἀπέκτησε, καὶ καράβι, καὶ σπῆτι ἔκτισε στὴ παραλία ἐκεῖ στὴ καλύτερη θέσῃ, καταμεσῆς τοῦ λιμανιοῦ καὶ χωράφι ἀκόμα ἀγόρασε κάτω ἀπὸ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἀϊληᾶ, ἔτσι γιὰ νὰ βροῖσκειται κι' αὐτὸ γιὰ τὰ γεράματα, ὅταν δὲ θὰ μπορούσε πιδ' νὰ ὀργάνῃ τὴ θάλασσα, ὅπως ἔλεγε πάλι μοναχός του, γελώντας τὸ πλατύ του γέλιο. Κι' ὅλα αὐτὰ τᾶκανε μόνος του, μὲ τὰ χεράκια του, δουλεύοντας ἀπὸ τόσο δὰ, παιδόπουλο τὴ θάλασσα, καὶ μάλιστα στὰ καράβια τοῦ ἴδιου τοῦ πεθεροῦ του, αὐτοῦ ποὺ ἴσα ἴσα εἶχε πάρει τὴ μοναχοκόρη, ἐδῶ καὶ τρεῖς χρόνια τώρα. «Μέγας εἶσαι

ΤΟ ΜΟΣΧΑΔΩ

ΒΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου!» ἔλεγε καὶ ξανάλεγε, ὅταν τ' ὄφρονε ἡ κουβέντα, κι' αὐτὸ γινότανε συχνά, γιατί ὁ Καπετάνιος, ὅσο καμάρωνε γιὰ τὰ σημερινὰ του πλούτη, ἄλλο τόσο καμάρωνε γιὰ τὸν ἰδῶτα πῶς νὰ ταποχτήσῃ. — «Μέγας εἶσαι Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου» ἔλεγε καὶ ξανά

Τὸ Μοσχαδὼ

νάλεγε λοιπόν, «ποῖος θὰ μοῦ τ' ὄλεγε, μαρὴ-Μοσχαδὼ, ὅταν σὲ σουλατσάριζαν τόσο δὰ κλαφάριχο, στίς μαοῦνες καὶ στὰ καράβια τοῦ πατέρα σου, ντυμένη στὰ μεταξωτὰ καὶ στὰ βελούδα, καὶ φοβόμουνα ὡς καὶ νὰ σ' ἀγγιάξω, πὼς μιὰ μέρα θὰ σᾶκανα γυναῖκα μου, κι' ἔτσι, μὲ τιμὴ καὶ μὲ ὑπόληψη, κι' ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ ἴδιου τοῦ ἀφέντη τοῦ

πατέρα σου, ὁ Θεὸς ἂς ἀναπάφει τὴν ψυχούλα του, καὶ ποὺ βρίσκεται. Τί λὲς καὶ σὺ Μοσχαδὼ μου;» Τὸ Μοσχαδὼ μισογελοῦσε ἀφηρημένα κι' ἔσκυβε στὴ δουλειὰ τῆς σιωπῆς, γιατί καὶ σ' αὐτὸ ἀκόμη δὲ μοιάζανε καθόλου μὲ τὸν ἄνδρα τῆς, ὅσο πολυλογᾷς καὶ φασαρίας ἦταν αὐτός, τόσο λιγλόγη καὶ ἀγέλαστη ἦταν ἐκείνη, μὰ κι' αὐτὸ τῆς, δὲν τὸν πείραζε τὸν Καπετάνιο, ἔτσι τὴν ἤθελε αὐτὸς τὴ γυναικούλα του, «λίγολογὴ καὶ χαμηλοβλεποῦσα» ὅχι σὰν τὴς ἄλλες τὴς παπαρδέλλες ποὺ ἔτρεχε ἡ γλῶσσα τους ὁδοῦν ἡ, καὶ δὲ τὴς συμμάζευε ἀπὸ τὴς πόρτες κι' ἀπὸ τὰ στενοσόκακα! Τὰ πολλὰ λόγια εἶναι γιὰ τοὺς ἄνδρες ποῦχουν τὸ μυαλό γερό! γιὰ τὴ γυναῖκα πάλε, λόγος εἶναι τὸ βελόνι τῆς καὶ τὸ ἐργαλεῖό τῆς, καὶ σ' αὐτὰ ἂς ἐρχόταν καμιά ἀπ' αὐτὲς νὰ παραβγῇ τὸ Μοσχαδὼ του! Χρυσόχερα μὲ τὸνομα!

Ἦταν φτυχισμένος λοιπόν ὁ Καπετάν-Κωνσταντῆς, φτυχισμένος ὅσο πέρνει καὶ τ' ὄλεγε καὶ τὸ διαλαλοῦσε, ἕνα μόνον δὲν ἔλεγε κι' αὐτὸ ἦταν τὸ κρυφὸ του μαράζι... Θάθελε νάταν 15—20 χρόνια πιδ' νιός, νά! ὅχι πὼς αὐτὸ τὸν ὑπόδιζε στὴ δουλειὰ του ποὺ δὲν τὸν ξεπερνοῦσε οὔτε τὸ πιδ' σβέλτο ναυτόπουλο, μὰ νά... γιὰ τὸ Μοσχαδὼ... μονάχα γι' αὐτό... ἔτσι θάτανε ἴσως πιδ' ταιριασμένος μαζί τῆς, καὶ ποῖος ξέρει; ἴσως τότες... νὰ τοῦ χαμογελοῦσε πιδ' συχνά!...

Πάει νὰ κλείσῃ χρόνος ἀπὸ τότες ποὺ λείπει τὸ καράβι τοῦ Καπετάν-Κωνσταντῆ, ἔφυγε πέρασιν τὴ παραμονὴ τῶν Φωτόνε, πρὶν βαφτιστοῦνε τὰ νερά, πηγαίνοντας στὴ Ρωσία νὰ φορτώσῃ στάγια, καὶ καὶ τῶνταν δουλειὲς κι' ἔμεινε. «Μὴ στενοχωριέσαι ὅμως, Μοσχαδὼ μου, ἔγραφε τῆς γυναικας του, ὅσο ἀργὸ νάρθω, τόσο χρυσάφι μάζεω γιὰ σένανε! Ταχιά ποὺ θὰ γυρίσω, θὰ σ' ἀγοράσω οὐλο

ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΑ ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΚΙΝΕΖΩΝ ΠΕΖΟΓΡΑΦΩΝ

Ἀξαφνα πῆρε μιὰ μοιραία ἀπόφ
ση. Μάζεψε ὅλα του τὰ βιβλία, π

και τὰ πούλησε σ' έναν παλαιό βιβλιοπώλη για τίποτα, μὰ αὐτὰ τὰ λίγα λεπτά τοῦ εἶτανε ἀρκετὰ για νὰ βουλώση τὸ ἀπέραντο κενὸ τῆς ζωῆς του: νὰ μεθύσῃ ἀκόμα μιὰ φορὰ καὶ νὰ προσφέρει στὴ φιλενάδα του κάποιο μικρὸ δῶρο.

Ὅταν γύρισε πίσω στὸ ταβερνεῖο, ἡ Τσίγκ-Ὀλ δὲν εἶτανε πιά ἐκεῖ. Ἡ μητέρα μπροστὰ στὸ φουρνο τῆς, φανερὰ θυμωμένη γιατί κάθε τόσο ἐρχότανε, τοῦπε μ' έναν τρόπο ἀπότομο:

— Πάλι ἐδῶ!

— Ποῦναι ἡ Τσίγκ-Ὀλ;

— Στὸ μάνιο, ἀπάντησε ἔτσι ἀδιάφορη.

Τὴν πλησίασε, τῆς ἔδωσε κάτι κορδέλλες, κάτι μυρωδικὰ καὶ μιὰ ὠραία χτένα.

— Ἐνα μικρὸ δῶρο· εἶπε σὰν νὰ μιλοῦσε στὸν ἑαυτὸ του· τὸ προσέφρω στὴ Τσίγκ-Ὀλ για τὸ γάμο τῆς.

Ἡ μητέρα πήρε τὰ ἀντικείμενα μὲ ἐπισημότητα.

— Φχαριστῶ, φχαριστῶ, ἐπανέλαβε, χαμογελώντας μ' ὅλες τὶς ζωοματιές τοῦ προσώπου τῆς· ὅσο για τὴ Τσίγκ-Ὀλ θάρρη σὲ λίγο, θὰ τῆς πῶ νὰ σὰς εὐχαριστήσῃ ἡ ἴδια. Καθίστε.

Τώρα οἱ σιωπηλὲς ἀκτίδες τοῦ φεγγαριοῦ περνοῦσαν σὰν ἀπὸ κόσκινο ἀνάμεσα ἀπὸ κάτι ἀσπρα σύννεφα ἀπάνω ἀπ' τὸ βοτανικὸ κήπο. Ἀρχισε νὰ πίνῃ. Ὑστερ' ἀπὸ πολλὴ ὥρα, μπῆκε ἡ Τσίγκ-Ὀλ. Μόλις τὸν εἶδε, φώναξε μὲ ἐκπληξη:

— Πάλι πίνετε;

Ἐκανε ἕνα γύρο μέσα στὴν κουζίνα, ψιθύρισε λίγα λόγια στὴ μητέρα τῆς, πήγε καὶ ξανακάθησε ἀντίκρου του, μὲ τὰ μάτια χαμηλωμένα. Κ' ὕστερα:

— Δὲν φτάνει τόσο πὺν ἦπιατε; τοῦ εἶπε μὲ μιὰ ματιά πὺν τὸν μάλωνε μὲ τρυφερότητα. Τί θὰ ἀπογίνετε ἔτσι;

Τοῦ πέρασε μιὰ ἀνατριχίλα εὐχαρίστη καὶ ὀδυνηρὴ μαζί. Ἀδειασε μὲ μιὰς τὸ ποτήρι του, για νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἑαυτὸ του· τόσο, πὺν εἶδε τὸ σπῖτι νὰ ἀναποδογυρίζεται καὶ τὰ ἀντικείμενα νὰ ἐξατμίζονται. Ἐκουράσθηκε για μιὰ στιγμή στὸ κορβῆτι τῆς Τσίγκ-Ὀλ. Ἐβγήκε, ζαλισμένος, μετὰ τὰ μεσάνυχτα. Δρόμοι σιωπηλοὶ καὶ ἔρημοι. Τὸ φεγγάρι ἀσήμωνε τὶς στέγες, τὰ σύρματα καὶ τὰ τηλεγραφόξυλα, ἔκανε γαλάζια τὰ φῶτα κ' ἔθοιγε ἐδῶ καὶ κει ἀγριεσσιές. Δὺν ἡ τοῖα οὐρλιάσματα λυπητερὰ κάποιου σκυλιοῦ. Ὁ θάνατος πλανιότανε ἀπάνω στὸν σβυσμένον κόσμον. Δὲν εἶχε ὄρεξη νὰ μῇ μέσα στὴν κάμαρά του, ὅπου τὸν πε-

ρίμενε τὸ κοῦο καὶ ἡ ἀνία. Καλύτερα νὰ πήγαινε νὰ ξεσταθῇ στὴ θερμάστρα τοῦ σταθμοῦ. Ἐφθασε ἀργά. Δὺν σειρὲς φῶτα ξεψυχοῦσαν μέσα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Μερικὰ ἄδεια βαγόνια ἔκκουραζότανε. Μέσα στὰ γραφεῖα χαζουριότανε δὺν τρεῖς ὑπάλληλοι. Τράβηξε πειὸ πέρα, στὴν τύχη. Κάτω ἀπ' τὸν ὠχρὸν οὐρανὸ, τὰ ἄστρα τρεμοσβύνανε μὲ ἀγωνία. Τὸ μοναχικὸ ἄστρο χλώμιαζε, σχεδίαζε ἀμυδρὰ τὰ δυτικά βουνά. Τὸ παγωμένο βορρινὸ ἀγέρι ἔσπερνε ἀνατριχίλες στὴ γῆ. Τὰ κίτρινα φύλλα πέφτανε ἐδῶ καὶ κει, ψυθιρίζοντας σὰν ζωντανά. Ἀφουγκράσθηκε. Τίποτα δὲν σάλευε. Ἀπὸ μακρὰ ἐφθανε τὸ γκρι-τσάνιμα ἀπὸ κάποιο καρότσι, σβυσμένο, σὰν νὰ ἐρχότανε ἀπὸ κάποιο ὄνειρο... Μπροστὰ τοῦ ἄπλωνε ἕνα ἀπέραντο οἰκόπεδο.

— Ἴσως εἶναι ἡ Ἱατρικὴ Σχολὴ τῶν γυναικῶν, μουρμούρισε.

— Τοῦ ἦρθε τότε μιὰ ἀνάμνηση, καθαρὰ καὶ ζωηρή.

Τὰ πεσμένα φύλλα τρίζανε ἀπὸ τὰ κύματα τῶν προσκεκλημένων πὺν πλημμυροῦσαν τὴν εἴσοδο τῆς σάλλας τοῦ πάγκου Σάγκ-Γιέ. Εἶτανε κάποια γιορτὴ τῶν συμπατριωτῶν. Εἶτανε κ' αὐτὸς ἐκεῖ ἀνάμεσα στὸ προσωπικὸ πὺν εἶτανε ἐπιφορτισμένο νὰ δέχεται τοὺς προσκεκλημένους. Μέσα στὸ σῖρε-φέρε τοῦ πλήθους, βλέπει μιὰ δεσποινίδα δεκαεπτὰ ὡς δεκαοχτὸ χρονῶν, ντυμένη μὲ τὴ στολὴ τῶν σπουδαστῶν τῆς Ἱατρικῆς, καὶ μὲ μιὰ ὄψη τόσο θελκτικὴ, πὺν τὸν τρέλλανε.

— Θάχετε τὴν καλωσύνη, δεσποινίς, νὰ μοῦ παραδώσετε τὸ καπέλλο σας καὶ τὸ μαντῶ σας; εἶπε μὲ μιὰ φωνὴ πὺν προδίδε τὴν ταραχὴ του.

Χωρὶς νὰ πῇ λέξη τοῦ τὰ δίνει πρόθυμα.

Κατὰ τὰ ξημερώματα, ἀνάμεσα στὸ πλῆθος πὺν βγαίνει, ξαναβλέπει τὴ δεσποινίδα, νὰ περιμένῃ στὸ διάδρομο.

— Δεσποινίς, δὲν πήρατε ἀκόμη τὸ μαντῶ σας;

— Ὁχι.

— Ἐχετε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ δώσετε τὸ νούμερό σας, θὰ τὸ πάρω για σὰς.

— Μεροσί.

Τὰ κόκκινα χεῖλη τῆς καὶ τὰ φιλντισένια τῆς δόντια λαμποκοποῦν μέσα στὴ σκιά μὲ μιὰ λάμψη θεία. Ἐνῶ τὴ βοηθᾷ νὰ φορέσῃ τὸ μαντῶ τῆς, αὐτὴ τὸν εὐχαριστεῖ μ' ἕνα βλέμμα ἀπείρως τρυφερό. Ἐκεῖνος ἀνατριχιάζει. Αἰσθάνεται πὺν τὸν ἐγγίζει περ-

νώντας αὐτὴ ἡ λεπτὴ καὶ ἀρωματισμένη σιλουέτα,

— Περιμένετε με λιγάκι!

... Ταχύνει τὰ βήματά του. Τὸ ἀδύνατο καὶ μακρὸ σῶμα του κλονίζεται καὶ πέφτει στὸ χῶμα, μέσα στὴν κρῦα ομίχλη τῆς αὐγῆς, ἐνῶ τὸ φεγγάρι χάνεται. Τὰ κίτρινα φύλλα πὺν σκεπάζανε τὴν ἄδεια αὐλὴ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς, χορεύουν γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα πὺν ἔπεσε, καὶ πὺν τώρα εἶναι πειὰ ἀκίνητο.

Ὅταν βγήκε ὁ ἀδιάφορος ἥλιος κατὰ τὰ συνειθισμένα, χρυσώνοντας τὴν πρόσοψη τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Βακτηριολογίας, ἕνας ἄνθρωπος μὲ ἄσπρη μπλούζα τοιχοκολλοῦσε κάποια εἰδοποίηση.

ΕΝΑΣ ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΠΕΘΑΜΜΕΝΟΣ

Ἡλικίας 25 ἕως 26 ἐτῶν, ὕψους 5 ποδῶν, 5 δακτύλων, ἰσχνός, κίτρινος· μῆλα ἐξογκωμένα, μαλλιά μαῦρα, μήκους μερικῶν δακτύλων· μαῦρο σακάκι παλαιωμένον· ἐντὸς τοῦ θυλακίου τοῦ ἐν ἀντίτυπον τοῦ Ernst Dawsons' Poems and Prose, ἐν χαρτονόμισμα τῶν 5 κί, ἕνα οἰνόμακτον ἀπὸ λευκὴ μουσελίνα, μὲ τὰ ἀρχικά T. T.

Θάνατος ἐξ ἀναιμίας περὶ τὴν 5 πρωτὴν, ἐπὶ τοῦ κενοῦ οἰκοπέδου τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς.

Ἐάν ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν δὲν ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ οὐδενός, τὸ πτώμα θὰ καῖ.

Κανένας δὲν σταμάτησε μπροστὰ στὸ τοιχοκόλλημα.

Μετάφραση Μ

ΟΙ ΣΚΛΑΒΟΙ

Μὴν τραγουδᾷς, πουλάκι σκλαβωμένο, στὴν κρεμαστὴ μικρούλα φυλακὴ σου, γιατί, ὅσο πειὸ γλυκερὶ εἶν' ἡ μουσικὴ σου,

τόσο κ' αὐτοῦ θὰ σ' ἔχουνε κλεισμένο.

Κι' εὐ, δύστυχη μυῖνα, πὺν δεμένο ἔξεις σι' ἀρχονδίστινα τὸ κορμί σου, μὴ φτερουγῇς: θὲ νῆρη τὴ ζωὴ σου νὰ πάρῃ τὸ σκαλάκι τὸ κουρμένο.

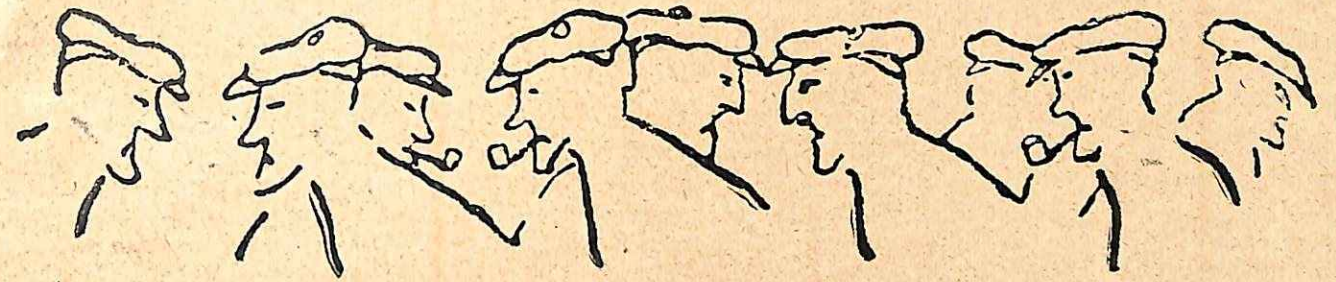
Ἐγὼ μόν, πὺν κλουβιοῦ μαλαματένια σὲ κλειοῦν ἀσπυσία τέλια καὶ πὺν δίχτυα

σφιχτὰ σὲ κοριοζώνουν μεταξένια,

κι' ἂν κλαῖς στὰ ἐρωτικά σου μεσονύχτια,

τὴν ὥρα πὺν τὰ σιγήδια σου σπαράζει ἡ πίκρα, ἕνα κοράσι ἀναγαλλιάζει.

ΓΕΡΑΣ. Π. ΑΜΡΑΤΗΣ

KAREL TCAPEK

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΛΟΝΤΡΑΣ

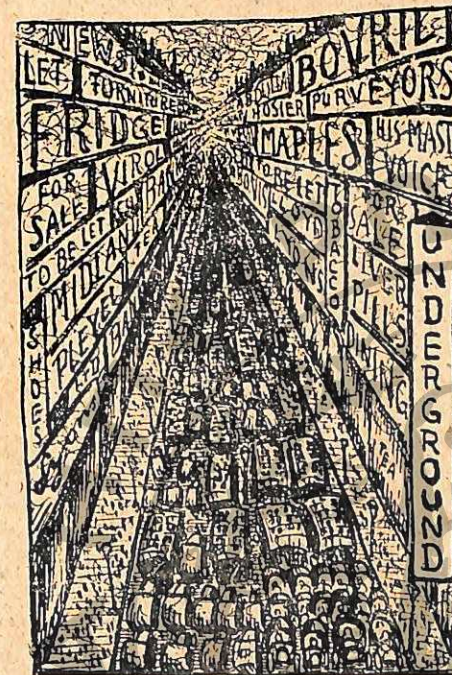

πολιτεία τῆς Λόντρως μυρίζει παντοῦ μπενζίνη, καμμένα χορτάρια καὶ ξύγκι, ἐνῶ στὸ Παρίσι, κοντὰ σ' αὐτὲς τὶς μυρουδιὲς μυρίζεται κανένας ρίζι, καφέ, τυρί. Στὴν Πράγα, κάθε δρόμος ἔχει τὴ δική του

ἰδιαίτερη μυρουδιά: γικυτὸ τίποτα δὲν ἀξίζει ὅσο ἡ Πράγα.

Κεῖνο πὺναι ἀκόμα πειὸ μπερδεμένο, εἶναι τὰ διάφορα βουητὰ τῆς Λόντρως. Ἐκεῖ μέσα, φίλοι μου, στὸ Strand ἢ στὸ Piccadilly θάλεγε κανένας πὺν εἶναι κανένα ὑφαντουργεῖο μὲ ἕνα μιλιούνη ἀργαλειούς. Χίλιοι μοτέρ, αὐτοκίνητα, τροπὶλλες, λεωφορεῖα, ἀτμομηχανές, σκούζον, τσιρίζον, ρουχαλίζον, βουίζον, γκρινιάζον, σφυρίζον, στὰ γεμάτα. Καθόσατε ἀπάνω σ' ἕνα «bus» (*) πὺν δὲ μπορεῖ νὰ προχωρήσῃ καὶ ρουχαλίζει μάταια. τὸ ρουχαλίσμά του σὰς τραντάζει καὶ πηδάτε στὴν πλατεῖα σὰν κοῦκλα. Ἰστερα ἔρχονται δρόμοι πὺν διασταυρώνονται, ἕνα σωρὸ squares, roads, groves καὶ crescents, ὡς πὺν νὰ φθάσῃ κανεὶς στὸ μικροσκοπικὸ δρόμο τοῦ Trotting-Hill ἀπ' ὅπου σὰς γράφω. Μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς δρόμους πὺν μοιάζουν δρόμοι ὅσοι ἕνας μὲ τὸν ἄλλον, δὲν ξαίρω πὺν κάποιες φωνὲς ἀπελπιστικὲς πὺν τελειώνουν σὲ «I» μαρτυροῦν κάποιον γαλατὰ ἕνα «yéyé!» ἀπελπισμένο σημαίνει πὺν κάποιος πὺν πὺν προσάνημα για τὴ φωτιά, «οὐδ» εἶναι ἡ πολεμικὴ κραυγὴ πὺν θγάζει ὁ καρδονιάρης, καὶ τὸ τρομερὸ οὐρλιασμα π' ἀφήνει ἕνας θαλασσόλυκος μὰς πληροφωρεῖ πὺν κάποιος παλληκαρὰς σπρώχνει πέντε λάχανα για πούλημα ἀπάνω σ' ἕνα μωρουδίστικο καροτσάκι. Τὴ νύ-

(*) Λεωφορεῖο.

στοὺς δρόμους τῆς Λόντρως. Δὲ θὰ δῆτε τιμημένους κυράδες νὰ κουτοσιπολιάζουν στὴ γωνιά τοῦ δρόμου τί ἔγινε στὸ σπῖτι τοῦ Σμιθ ἢ τοῦ Γκρήν, μῆτε ἐρωτεμένους νὰ περπατᾷνε σὰν ὑπνοβάτες, πιασμένοι ἀπὸ τὰ χεῖρια οὔτε νοικοκυραίους βαρεῖους νὰ κάθονται στὸ κατώφλι τους, μὲ τὰ χεῖρια στὰ γόνατα (δὲν ἔχω δεῖ ποτὲς ἐδῶ μῆτε ξυλουργό, μῆτε κλειδαρὰ, μῆτε ἀργαστήρια, μῆτε τσιράκια: δὲν ὑπάρχει ἄλλο ἀπὸ μαγα-

ζιά, ὅλο μαγαζιά, ἄλλο τίποτα ἀπὸ Westminster Bank καὶ Midland Bank Ltd). μῆτε ἀνθρώπους νὰ πίνουνε μέσα στὸ δρόμο, μῆτε κουδέντες στὴ δόσοληψία, μῆτε μάγκες, μῆτε χασομέρηδες πὺν χαζεύουνε, μῆτε ὑπερέτριες, μῆτε ἀρχοντες, μῆτε τίποτα, τίποτα, τίποτα· ὁ δρόμος τῆς Λόντρως δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ νὰ κανάλι μέσ' ἀπ' τὸ ὅποιο τρέχει ἡ ζωὴ για νὰ πάῃ σπῖτι. Οἱ ἄνθρωποι δὲν βλέπουν μέσα στὸ δρόμο, δὲν κοιτάζουνε, δὲν μιλάνε, δὲν σταματᾷνε εἴτε ὄρθιοι, εἴτε καθισμένοι: περνᾷνε μονάχα τρέχοντας. Ὁ δρόμος δὲν εἶναι ἐδῶ ἐκεῖνο τὸ μέρος πὺν μὰς παρουσιάζονται χίλια θεάματα, χίλιες περιπέτειες, ὅπου οἱ ἄνθρωποι σφυρίζουν, δέρονται, φλερτάρουν, κάνουν τὸν κόσμο ἄνω κάτω, ἀναπαύονται, ὅπου εἶναι λυρικὸ ἢ φιλόσοφοι, βαδίζουν τοῖχο-τοῖχο, χαίρουνται τὴ ζωὴ, κάνουν πνεῦμα εἴτε πολιτικὴ, μαζεύονται δύο, τρεῖς, οἰκογενειακῶς, κάνουν διαδηλώσεις ἢ ἐπαναστάσεις. Στὰ μέρη μας, στὴν Ἱταλία, στὴ Γαλλία, ὁ δρόμος εἶναι ἕνα εἶδος μεγάλο καπηλειὸ ἢ ἕνα μεγάλος κήπος, πλατεῖα, τόπος συγκεντρώσεως, στίβος για παιγνίδια ἢ για θέατρο, εἶναι ἡ προέκταση τοῦ σπῖτιοῦ, τοῦ κατωφλιοῦ· ἐδῶ, εἶναι κάτι πὺν δὲν ἀνήκει σὲ κανένα καὶ πὺν δὲν σμῶναι κανέναν μὲ τοὺς ἄλλους· ἐδῶ, δὲν θὰ συναντήσετε ἀνθρώπους καὶ πράγματα, θὰ τὰ περάσετε γρήγορα.

Στὰ μέρη μας, δὲν ἔχει κανεὶς παρὰ νὰ βάλῃ τὴ μύτη του στὸ παράθυρο, καὶ βρεσκέται μέσα στὸ δρόμο. Τὸ ἀγγλικὸ σπῖτι ὅμως δὲν χωρίζεται ἀπὸ τὸ δρόμο μονάχα ἀπ' τὶς κουρτίνες τοῦ παραθύρου, ἀλλὰ κ' ἀπὸ ἕνα μικρὸ περιβόλι, ἀπὸ κάγκελα, ἀπὸ περιπολάδες, ἀπὸ χλόη, ἀπὸ φράχτη, ἀπὸ νὰ μπαταδοῦν (*) στὴν πόρτα καὶ μιὰ παράδοση αἰώνων. Τὸ ἐγγλέζικο σπῖτι πρέπει νάχη τὸ περιβόλι του, γιατί

(*) Ρόπτρον.

ο δρόμος δεν είναι γι' αυτό σαν ένα περιβάλλον άγριο και θαυμάσιο, πρέπει να χη μέσα στο περιβάλλον του την γέφυρα της γυμναστικής ή το τεραίν για παιγνίδια, επειδή ο δρόμος δεν είναι γι' αυτό ένα τεραίν για παιγνίδια ή μια διασκεδαστική ροτόντα των ρωσικών βουνών. Η ποίηση της εγγλέζικης εστίας φέρνει το ισόβαρο στην ποίηση του αγγλικού δρόμου. Έδω, ποτέ δεν θα τρέχουν στους δρόμους πλήθη επαναστατημένα, γιατί οι δρόμοι είναι πολύ μικροί για μια τέτοια δουλειά. Και πολύ άνοιχο.

Πάλι καλά που υπάρχουν και «bus», σαν καμήλες μέσα σε τούτη την έρημο, τέρατα που σ' μεταφέρουν, απάνω στην πλάτη τους ανάμεσα από τα ατέλειωτα τουδλα της Λόντρας. Ένα απ' τα μυστήρια που δε μπορεί να εξηγήσω, είναι και τούτο: πώς δε μπερδεύονται, πώς δε χάνουν το δρόμο, μια που δε μπορούν να οδηγηθούν από τον ήλιο ούτε από τ' αστρα, αφού ο ουρανός είναι πάντα συννεφιασμένος. Δε μπορώ να καταλάβω από τί κρυφά σημεία ξεχωρίζει ο δρόμος το Ladbrooke Grove από το Great Western Road ή από το Kensington Park Street. Όλα είναι μέχρι τρία απάλλαχτα αναμεταξύ τους και δε μπορώ να καταλάβω γιατί προτιμά το East Acton. Χωρίς άλλο θα υπάρχη εκεί πέρα κανένα σπίτι από κείνα με τις δυο κολώνες ή με τα έφτα σκαλιά μπροστά στην πόρτα. Αυτά τα σπίτια μοιάζουν σαν οικογενειακοί τάφοι: δοκίμασα να τα σχεδιάσω, μα δε μπόρεσα να τα κάνω τόσο απελπιστικά, όσο είναι: κ' έπειτα, δεν έχω και σταχτί χρώμα για να τα πασαλείψω.

TRAFFIC

Στη ζωή μου δε θα ξανακάνω ποτέ αυτό που λέγεται εδώ πέρα «traffic», μ' άλλα λόγια βόλτα μέσα στους δρόμους. Με τρομάρα βάζω στο νοῦ μου τη μέρα που έφθασα στη Λόντρα. Με βάλανε στην αρχή στο τραίνο, ύστερα περάσαμε κ' εγώ δε ξαίρω πόσες γυαλοσκεπασμένες στοές, και κατόπι με τρυπάνανε μέσα σ' ένα κλουβί ίδιο με κείνα που βάζουνε τα θώδια: εΐτανε ένα ασσανσέρ, που άρχισε να κατεβαίνει μέσα σ' ένα φρικτό πηγάδι καπλαντισμένο με πλάκες: με τραβήξανε από κει μέσα και περάσαμε τρεχάτοι κάτι υπόγειες γαλαρίες σαν φίδια: θάλεγε κανένας πως έβλεπα κανένα κακό όνειρο. Ύστερα ήρθε ένα είδος τουννέλι ή κανάλι με ράγες, απ' όπου ξετρώπισε ένα τραίνο με μια βροντή σαν αστροπελέκι. Με πε-

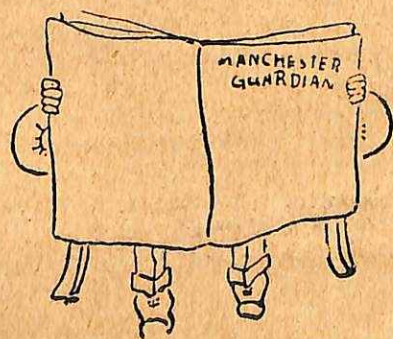
τάξανε μέσα, το τραίνο ξανάφυγε στα τέσσερα βαρυνασαινόντας έναν αέρα μουχλιασμένο, πνιχτικό, χωρίς άλλο γιατί βρισκόμαστε κοντά στη κόλαση. Κ' ύστερ' απ' αυτό με δγάλανε πάλι από κει μέσα και με κουβαλήσανε από άλλες κατακόμβες, ίσαμε μια σκάλα που κυλούσε και δούζε σαν μύλος, κι' όπως εΐτανε γιομάτη ανθρώπους ώρμωσε προς τα πάνω: σ' ας λέω, ένας αλγινός θραχνάς. Τέλος, ύστερ' από μια καινούργια σειρά από διάδρομους κι' από σκάλες, με βγάλανε, μ' έλο που αντιστάθηκα, σ' ένα δρόμο, και κει πειά τα χρειάστηκα. Χωρίς τέλος και χωρίς διακοπή, ξετυλιγότανε μια τετράδιπλη γραμμή από αμάξια, λεωφορεία, μαστόδοντα λαχανιασμένα, που χυμίζανε σαν μπουλούκια μ' ένα σωρό ανθρώπια τόσα δα φορτωμένα στη ράχη τους, αυτοκίνητα που βοΐζανε, φορτηγά καμιόνια, άτμομηχανές, ποδηλατάδες, λεωφορεία, και λεωφορεία, διαδήλωση από αυτοκίνητα που τρέχανε στα τέσσερα, άνθρωποι που πηλαλούσανε, πουλητάδες, που μοιάζανε σαν πλανόδιοι, άνθρωποι που σκαλώνανε στη σκεπή των λεωφορείων, ένα νέο είδος ελέφαντες με μοτέρ, κ' ύστερα, άξαφνα, όλα μαζί σταματούσανε, ένας δδοστρωτήρας που μούγκριζε καρφωμένος στη θέση του, άνικανος να πάη μακρύτερα. Άλλα κ' εγώ, σταματώ έξαντλημένος σαν θυμηθώ την τρομάρα που μ' έπιασε συλλογίζόμενος πως έπρεπε να περάσω απ' την άλλη μεριά του δρόμου.

Μπήκα τότε στο δωμάτιό μου ξεθεωμένος, σακατεμένος, με το σώμα και το πνεύμα τσακισμένο: για πρώτη φορά τότε στη ζωή μου μου συνέδη να δοκιμάσω έναν τυφλό και παράφορο αποτροπιασμό για τόν ανθρώπινο πολιτισμό. Μου φαινότανε πως υπήρχε κάποιο πράγμα βάρβαρο και καταστρεπτικό σ' αυτό το φρικτό στοίχασμα των ανθρώπων: λένε πως υπάρχουν εδώ έφτάμισυ εκατομμύρια, μα δεν τα λογάρισα. Ξαίρω πως ή πρώτη εντύπωση που μου έκανε αυτή ή πελώρια μάζα, εΐτανε σχεδόν τραγική: μια άγωνία μ' έσφιγγε, και ένας βαθύτατος καύμος να ξαναδρεθώ στην Πράγα: ήμουν σαν κανένα μικρό παιδί που χάθηκε μέσα στο δάσος. Ναι, σ' ας το ξεμολογώ, μ' είχε πιάσει φόβος, φόβος μήπως χαθώ, μήπως με τσακίση κανένα αυτοκίνητο, ή μήπως πάθω κανένα άλλο κάζο. Έλεγα πως πάω χαμένος, πως ή ζωή του ανθρώπου δεν αξίζει τίποτα, πως ο άνθρωπος είναι ένα μεγάλο μικρόβιο που βράζει κατά εκατομμύρια

απάνω σε μια σάπια πατάτα, πως αυτά όλα εΐτανε χωρίς άλλο κάποιο φοβερό όνειρο, πως δε ξαίρω και γώ ποιά φοβερή καταστροφή έμελλε να καταστρέψη την ανθρωπότητα, πως ο άνθρωπος είναι αδύνατος, πως κόντευα, χωρίς κ' εγώ να ξαίρω το γιατί, να πιάσω τα κλάματα και πως όλοι θα γελούσανε για τα χάλια μου: όλα αυτά τα έφτάμισυ εκατομμύρια άνθρωποι. Ίσως να καταλάβω καμιά μέρα αυτό το πράμα που με τρώμαζε έτσι την πρώτη φορά που το είδα και με γιόμισε απ' αυτή την ατελείωτη άγωνία. Άς έχει δόξα ο Θεός, σήμερα έχω συνειθίσει λιγάκι, πηγαίνω έρχομαι, τρέχω, τρυπώνω μέσα στο πλήθος, σκαλώνω στη σκεπή των λεωφορείων και χύνουμαι μέσα στα filts ή μέσα στα tube, όπως κάθε άλλος, μα με μια συμφωνία, να μη το συλλογίζουμαι. Από τη στιγμή που θέλω να καταλάβω τί γίνεται γύρω μου, με βασανίζει πάλι κάποιο αίσθημα πως κάτι κακό τρέχει, κάτι τερατώδες, καταστροφικό, μπροστά στο οποίο μένω μ' άνοιχτο το στόμα. Κ' ύστερα, με πιάνει μια ανυπόφορη νοσταλγία.

Καμιά φορά όλη αυτή ή κοσμοχαλασιά σταματά για μισή ώρα: για την απλή αΐτια πως μαζευτήκανε πολλά. Ένας κόμπος έγινε σε κάποια μεριά κατά το Charing Cross, κι' ως να τόν λύσουνε, ένα σωρό αμάξια στοιβάζονται από την Μπάγκα έως πέρα στο Brompton: στο μεταξύ, μπορείτε να συλλογισθίτε τί θα απογίνει μέσα σε είκοσι χρόνια. Αυτό το στοίχασμα γίνεται πολύ συχνά, και πολύ άνθρωποι κάνουν αυτή την σκέψη. Άκόμα δεν αποφασίσανε αν θα περπατούν οι άνθρωποι απάνω στα κεραμίδια ή κάτω απ' τη γή: ένα πράμα είναι μονάχα σίγουρο, πως δεν γίνεται πειά λόγος για περπάτημα απάνω στη γή, κι' αυτό είναι μια σπουδαία κατάκτηση του νέωτερου πολιτισμού. Όσο για μένα, προτιμώ τη γή, σαν το γίγαντα Άνταϊο.

Σ' ας σχεδιάσω μια μικρή όψη του «traffic», αλλά στην πραγματικότητα

είναι ακόμα πειό τρομερό, γιατί βγάζει ένα βουητό σαν να νάναι εργοστάσιο. Ώστόσο, οι σωφές δεν κορνάρουν διόλου, παρά μόνο σαν τρελλοί κ' οι διαβάτες δεν αδειάζουν απ' το να βρίζουνε. Μολαταύτα είναι ο πειό ήρεμος λαός.

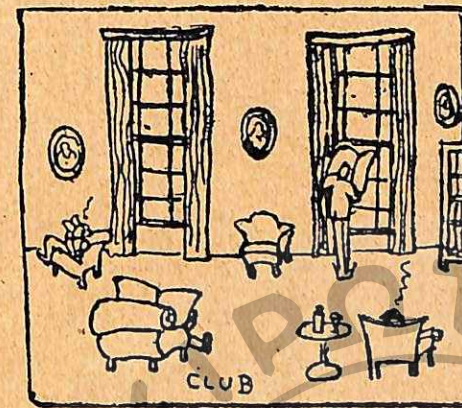
Σ' αυτό το διάστημα συμπέρανα μαζί με άλλα, πως ένα «ο-εϊ-ο» που ξεσπά τάν άγριο ούρλιασμα μέσα στο δρόμο, θα πη πατάτες, ένα «οϊ» θα πη λάδι, και «ου-οϊ» θα πη κάποια μπιτίλια μ' ένα μυστήριο ύγρο μέσα. Καμιά φορά, στους πειό μεγάλους δρόμους κάποια όρχήστρα σταματά στην άκρη του πεζοδρομίου, και παίζει με τις τρομπέτες και με τα τούμπανα, κ' ύστερα βγάνει δίσκο: ή ένας Ιταλός τενόρος προχωρεί μπρος στα παραθύρια και τραγουδά το Ριγολέττο, τόν Τροβατόρε, ή το τραγούδι του φλογεροῦ έρωτα: «Έχω πληγή στα στήθη», απάλλαχτα όπως στη Νεάπολη. Από την άλλη μεριά συναπάντησα όλον κ' όλον έναν άνθρωπο που σφύριζε: ήμουν στο Cromwell Road, κι' αυτός εΐτανε ένας άράνης.

CLUBS

Πως να το πη κανένας με ταπεινή σήνη: Τέλος πάντων, ναι, αξιώθηκα αυτή την τιμή που δε μου άξιζε, να μπω μέσα σε μερικά από τα πειό κλειστά clubs της Λόντρας, χάρη που δε γίνεται στον κάθε χριστιανό. Και θα πασχίσω να σ' ας πω τί γίνεται κει μέσα. Έχω ξεχάσει τί όνομα είχε το πρώτο club, μάλιστα ξεχάσα κανένας μέσα σ' ένα υπόγειο, κ' εκεί μέσα εΐτανε το club για το οποίο μιλάμε: εκεί μέσα εΐτανε μποξέρ, ποιητές, ωραία κορίτσια, τραπέζια από καρυδιά και το πάτωμα από πατημένο χῶμα: μια κάμαρα ίσαμε την απάλαμη μου, μια τρύπα φανταστική που εΐτανε να φοβάσαι νόμισα πως θα μου κόβανε το λαρύγκι, μα το έναντίο, μου δώσανε κ' έφαγα μέσα σε κάτι πιάτα χωματένια, και με περιποιηθήκανε με πολλή ευγένεια. Ύστερ' απ' αυτό με ξαναπήγαν ως την τρύπα απ' την οποία είχα έμπει ένας άθλητής του μπόξ και του άλλος απ' τη νότια Άφρική, και θυμάμαι ακόμα τ' όρατο κορίτσι που έμαθε από μένα Τσέικα.

Το δεύτερο club που είδα είναι ένα

ένδοξο club, εκατόχρονο, και τιμημένο όσο δε μπορεί να μετρηθί: εκεί μέσα πηγαίνανε ο Ντίκενς, ο Σπένσερ και άλλοι πολλοί, που μου τούς άράδιασε όλους ο πορτιέρης: χωρίς άλλο θα τούς είχε διαβάσει όλους, γιατί μου φάνηκε πολύ όπως πρέπει και γιομάτος από κείνη την αξιοπρέπεια που έχουν πάντα οι αρχαιοφύλακες. Μου σερβιάνισε όλο αυτό το ιστορικό μέγαρο, μούδειξε τη βιβλιοθήκη, το αναγνωστήριο, τις παλιές χαλκογραφίες, τα θερμαινόμενα αποχωρητήρια, τα μπάνια, τις ιστορικές πολυθρόνες, τις σάλλες που καπνίζανε οι τζέντλεμαν, άλλες σάλλες που γράφανε και καπνίζανε οι τζέντλεμαν, κι' άλλες που καπνίζανε και διαδάζανε. παντού βασίλευε κάποια μπουδιά από δόξα κι' από παλιές πέτσινες πολυθρόνες. Μα την αλήθεια, αν κ' έμεις είχαμε τόσο παλιές πέτσινες πολυθρόνες, θάχαμε κ' έμεις μια παράδοση... Η δική μας ή παράδοση δεν αναπαύεται

απάνω σε τόσο αρχαίες και κυρίως τόσο αναπαυτικές καρέκλες: επειδή δεν έχει που να καθίση, κρέμεται στον αέρα. Αυτά συλλογίζόμενα και που ξεκουράζόμενα μέσα σε μια απ' τις σεβάσιμες εκείνες πολυθρόνες: καταλάβαινα ένα αίσθημα λιγάκι ιστορικό, μα όλοτελα ευχάριστο ωστόσο, και κοίταξα γύρω μου τα ένδοξα εκείνα πρόσωπα που άλλοι εΐτανε κρεμασμένοι στους τοίχους, κι' άλλοι καθισμένοι μέσα στις πολυθρόνες, διαδάζοντας το Punch ή το Who's who. Κανένας δεν μιλούσε, πράγμα που στ' αλήθεια κάνει μια άτιμσφαίρα σοβαρή: θάπρεπε κ' έμεις στον τόπο μας να χουμε μέρη που να καθόμαστε χωρίς να μιλούμε. Ένας γέρος κύριος σέρνεται με δυο πατερίτσες περνώντας τη σάλλα και κανένας δεν του λέει για να τόν πειράξη πως έχει μια υπέροχη φάτσα: ένας άλλος διαδάζει φημερίδα απά' στη φημερίδα, και

δεν τόν έχει πιάσει ή επιθυμία να κουδεντιάση για πολιτική με κάποιον. Ο άνθρωπος της ήπειρου γίνεται ενδιαφέρων μιλώντας: ο εγγλέζος σιωπώντας. Μου φαινότανε πως όλοι αυτοί εκεί χάρη εΐτανε μέλη της Βασιλικής Ακαδημίας, ένδοξοι νεκροί ή παλιοί ύπουργοί, γιατί κανένας τους δε μιλάγε: κανένας δε με κοίταζε όταν μπήκα μέσα, κανένας δε με κοίταζε όταν βγήκα. Ήθελα να κάνω όπως κ' εκείνοι, μα δεν ήξαιρα τί να κάνω τα μάτια μου: όταν δεν μιλώ, κοιτάζω, κι' όταν δεν κοιτάζω, συλλογίζουμαι πράγματα παράξενα ή ανόητα: και να τώρα που δε μπόρεσα να κρατήσω τα γέλοια μου: κανένας δε γύρισε κατά το μέρος μου: αυτό εΐτανε για σκάσιμο... Κατάλαβα πως εδώ τελούσανε κάποια διαταγή, που έντέλλεται να καπνίξη κανένας την πίπα του, να φυλλομετρά το Who is who, και προπάντων να βουδαινείται. Αυτή ή σιωπή δεν είναι ή σιωπή της μοναξιάς, μήτε ή σιωπή του πυθαγόρειου φιλοσόφου, μήτε ή σιωπή του θανάτου, μήτε ή σιωπή της βαθιάς όνειροπόλησης: εΐτανε μια σιωπή ιδιαίτερη, λεπτή και κοσμική, ή σιωπή του τζέντλεμαν ανάμεσα σε τζέντλεμαν.

Πήγα και σ' άλλα clubs: είναι κάμποσες κατωστές εδώ στη Λόντρα, και με διάφορους σκοπούς, μα τα καλύτερα είναι στο Piccadilly κ' εκεί τριγύρω κ' όλα έχουνε παλιές πέτσινες πολυθρόνες, έντολές να κάθεται θουδός, γκαρσόνια όλόρθα σαν στυλοί, και την πόρτα κλεισμένη για τις γυναίκες. Έξ' άλλου, είναι χτισμένα με κλασσικό ρυθμό, από μια πέτρα μαυρισμένη απ' τόν καπνό και ξεσπρισμένη απ' τη βροχή: στο βάθος υπάρε χει καλή κουζίνα, απέραντες άλλες σιωπές, παράδοση, νερό ζεστό και κρύο, πορτραίτα, μπιλλιάρδα, και σωρός άλλα αξιοσημείωτα πράγματα. Υπάρχουν ακόμα πολιτικά clubs και clubs γυναικεία και clubs νυχτερινά, μα σ' αυτά δεν πήγα.

Έδω θα μπορούσαν να μπουνε διάφορες σκέψεις για τη μονταίν ζωή, για το μοναχισμό, για την καλή κουζίνα, για τα παλιά πορτραίτα, για τόν εγγλέζικο χαρακτήρα, κι' άλλα σχετικά ζητήματα, μα σαν ευσυνειδητός άνθρωπος πρέπει να περάσω σε άλλα πράγματα, σε καινούργιες κι' ολοένα καινούργιες ανακαλύψεις.

Ο μόνος σωστός δρόμος

Η κριτική του κ. Κ. Μπαστιά για τη «δευτέρα σειρά των Πολιτικών δημοσιευμάτων» του κ. Φ. Δραγούμη και ο συνεχής αγώνας του περιοδικού για μία ειλικρινή επιστροφή στην άλλη παραγωγική ζωή έδωκαν άφορη μέλη του «Κοινωνικού Όμιλου—Κρητά, Κρήτης» να μας γράψουν ένα θερμό γράμμα και να μας φανερώσουν τον πόθο τους για την ίδρυση ενός αληθινού αγροτικού κόμματος στον τόπο. Ο κ. Ι. Κουζάκος στο θερμό του γράμμα μας γράφει τα εξής:

«Αρκετά μας έχουν ρουφήξει το αίμα ως τώρα τα δύο κόμματα (Βενιζελικό—Βασιλικό). Μπορώ να σας αποδείξω ότι πολλοί απογοητευμένοι πολιτευτάι τάσσονται έξωφρα υπό τη σημαία της τιμίας αγροτικής ιδέας, αλλάζοντας φρονήματα—πράγμα εύκολο στους ρωμικούς—για να επιτύχουν, αφού ο αγώνας τους συνίσταται σε άλλη δημοκρατία. Έχουμε ανάγκη από τη δημιουργία ενός νέου αγροτικού κόμματος με γερά στελέχη βγαλμένα από τα σπλάχνα της αγροτιάς, που να κερδίζουν τον ψωμί τους δουλεύοντας ακατάπαυστα στο χωράφι, ώστε να γνωρίσουν τον πόνο και την ανάγκη του γεωργού και να μπορούν αργότερα να τα θεραπεύσουν. Για να γίνει όμως αυτό πρέπει να προηγηθεί κάποιο άλλο σοβαρότερο. Έμεις οι νέοι ν' ασπασθούμε την αγροτική ιδέα και να προπαγανδίσουμε με όλη μας τη δύναμη γι' αυτή...»

Με τέτοιον πόθο, αλλά με ιδέες όχι και τόσο ξεκαθαρισμένες, οι νέοι αυτοί ίδρυσαν τον «Κοινωνικό Όμιλο». Όσο όμως και αν είναι αξιοσέβαστος ο πόθος, τα μέσα που αναφέρουν οι ιδρυτάι αυτού του όμιλου στην έντυπη διακήρυξη τους προδίνουν κάποια ανωριμότητα και μία κάπως άοριστολογική σύλληψη της ιδέας. Στα μέσα λ. χ. λένε ότι ο όμιλος 1) Θά προσπαθήσει να πλουτίσει την ιδρυθείσαν βιβλιοθήκη του με πολλά τετρά και ωφέλιμα βιβλία, περιοδικά κ. λ. 2ον) Θά οργανώσει κατ' έτος σειράς διαλέξεων μορφωτικών. 3ον) Θά εκτελέσει διαφόρους ψυχαγωγικούς εκδρομίες. 4ον) Θά διδάξει θεωρητικές παραστάσεις διά των μελών του και θα οργανώσει διαφόρους εορτάς. 5ον) Θά προβεί εις την δεινροφύτευση των κεντρικών δρόμων του χωριού και 6ον) Θά ανακουφίζει έφ' όσον έχει τα μέσα τους πάσχοντας και τους πτωχοτάτους εκ των Κρησιωτών.

Όλα αυτά όμως δείχνουν ότι το όνειρό τους είναι να μεταβάλουν κάπως την άλλη όψη του χωριού στρέφοντάς το προς το εξωτερικό, τον υλικό πολιτισμό της πόλεως. Αυτό όμως δεν είναι εκείνο που λείπει. Από αγνή αγάπη κινούμενοι είμαστε υποχρεωμένοι να πούμε σ' αυτούς τους νέους ότι η προσπάθειά τους όπως την παρουσιάζουν αυτή τη στιγμή έχει βάση έναν αίσθηματολογικό ρωμαντισμό περισσότερο και λιγότερο μία συνείδηση πραγματική του μεγάλου προβλήματος. Για μās ο πόθος ο άγνους είναι ίσως το σοβαρότερο που πρέπει να ζητήσουμε, αφού όλα τ' άλλα μπορούν να γίνουν με μελέτη και συστηματική διαφώτιση. Πρέπει όμως μία και υπάρχει αυτός ο πόθος να μπούν τα πράγματα εϋθύς εξ αρχής στη θέση τους για να μπορέσουν όλες αυτές οι κινήσεις να ωφεληθούν πραγματικά και ν' αποτελέσουν τους πρώτους πυρή-

νες μιας γενικωτέρας αγροτικής κινήσεως. Είναι χρέος των πνευματικών ανθρώπων να πληροφορήσουν και να κατατοπίσουν. Γι' αυτό νοιώσαμε την υποχρέωση να πληροφορήσουμε τους φίλους μας ότι εδώ και ιδιαίτερα στη Μακεδονία και στη Θράκη γίνεται μία κίνηση αγροτική πολύ σοβαρή. Το πρόβλημα το ελληνικό είναι πρόβλημα ωμά οικονομικό, πρόβλημα κοινωνικής ισορροπίας. Έχουμε μεγάλο άστικό (παραιοτικό) πληθυσμό που για να συντηρηθεί από τη δουλειά του μεταπράτη πρέπει πίσω του να δουλεύει ένα πενταπλάσιο χίντερολαντ παραγωγών. Έδώ ενώ ο αγροτικός μας πληθυσμός είναι όσος και ο άστικός αντιμετωπίζουμε και μία διαρροϊκή τάση του αγρότη προς την πόλη. Ο αγρότης με την έλκονοσία, την έλλειψη δρόμων, την έλλειψη υδραυλικών έργων και ασφαλείας αναγκάζεται να προτιμήσει τη μίζερια του μικροπωλητή των δρόμων από τη γόνιμη δουλειά του χωραφιού. Πολλοί υπεστηρίξαν πως μία σκόπιμη πολιτική θάταν να μεταφέρουμε ένα μεγάλο μέρος άστικού πληθυσμού στην ύπαιθρο. Νομίζουμε πως είναι περιττό να εξηγήσουμε γιατί η πρόταση αυτή είναι άφελής. Ένας που συνείδησε άστος δεν γίνεται αγρότης. Λοιπόν το πρόβλημα είναι πως να εμποδίσουμε κανείς τη συνέχεια της διαρροής των αγροτών στις πόλεις και πως να επιτύχει την ευημερία του υπάρχοντος άστικού πληθυσμού. Για το δεύτερο, αφού η παραγωγή της χώρας δεν είναι τόσο ώστε να επιτρέψει μία υποφερτή ζωή στον άστικό μεταπράτη, δεν υπάρχει καμμία άλλη λύση από το να φροντίσει το κράτος με μία εξωτερική και συγχοινωνιακή πολιτική να κάμει ώστε οι άστικοι πληθυσμοί της Έλληνικής πατρίδας να υπηρετούν την παραγωγή ολόκληρη, αν είναι δυνατόν, της Βαλκανικής χερσονήσου. Όλη η παραλία της Μακεδονίας και της Θράκης πρέπει να υπηρετήσει τόσο το εσωτερικό όσο και το εξωτερικό εμπόριο της Σερβίας και Βουλγαρίας. Έτσι οι άστικοι μας πληθυσμοί θά έχουν πίσω τους δεκαπλάσιους παραγωγικούς πληθυσμούς να υπηρετήσουν. Αυτό εκτός από την οικονομική του βάση έχει και ιστορική. Για να γίνει όμως αυτό χρειάζεται μία πολιτική όχι υπόπτων πολεμικών συμφωνιών, αλλά μία πολιτική Βαλκανικής ειρήνης και πολιτική καθαρά γεωργική. Μέσο για να πετύχει είναι η πύκνωση των συγχωριωτών με πολλές γραμμές σιδηροδρομικές και ή ειλικρινής συνεργασία με τους άλλους Βαλκανικούς λαούς. Την πρωτοβουλία της συνεργασίας αυτής δεν μπορεί να την έχουν άλλοι από τα αληθινά ειρηνοφιλα αγροτικά κόμματα και τους πνευματικούς ανθρώπους που ποθούν την ειρήνη και την ευημερία του κόσμου, ευημερία πνευματική, ήθικη και υλική. Όσο για το σταμάτημα της διαρροής των αγροτών στις πόλεις και την ανάπτυξη των παραγωγικών πληθυσμών του τόπου μας μόνο με μέτρα κοινωνικής πολιτικής όχι άπλως άσθητά, αλλά σκληρά μπορεί να επιτύχουν.

Ο κυβερνήτης που θά εφαρμόσει αυτά τα μέτρα θά θέσει μπροστά στο λαό μία αρχή. Ότι «η ελευθερία δεν είναι άπόλυτο αγαθό, αλλά σχετικό». Κατά συνέπεια όταν κινδυνεύει το σύνολο ο περιορισμός του ατόμου είναι η μόνη φρόνιμη πράξη. Χωρίς αυτή την προϋπόθεση και χωρίς έναρτο κυβερνήτη, που να μην κάμει κατάχρηση μίας αρχής που είναι δίκοπο μαχαίρι, μπορεί να εφαρμο-

Η διδασκαλία της Νεοελληνικής Ποροτεχνίας

σθή μία κοινωνική πολιτική που στις γενικές της γραμμές μπορεί να είναι ή ακόλουθη.

Στην εκπαίδευση περιορισμός των γυμνασίων στα μισά και αύξηση καθώς και δημιουργία πλήρων δημοτικών αγροτικών σχολείων. Καλλιέργεια της πρακτικής εκπαίδευσης στους κλάδους γεωργίας, κτηνοτροφίας, τυροκομίας, μελισσοκομίας.

Πυκνή σύνδεση του τόπου με σιδηρόδρομο και καλούς δρόμους. (Μόνο όταν γίνη σιδηροδρομική συγκοινωνία στην Ήπειρο θά λείψει ή ληστεία).

Αποξήλωση των έλών και διοχέτευση του ξένου κεφαλαίου σε δημιουργικές αγροτικές εκμεταλλεύσεις.

Νομοθεσία που να περιορίζει σε όρισμένο αριθμό τους επιστήμονες κάθε κλάδου σε κάθε πόλη (όπως γίνεται με τους συμβολαιογράφους και φαρμακοποιούς) και που ανάλογα προς τις ανάγκες αυτές να κανονίζεται και ο αριθμός των αποφοίτων γυμνασίων που θά μπαίνουν στις πανεπιστημιακές σχολές.

Νομοθεσία που θά περιορίζει την άδικαιολόγητη αύξηση του πληθυσμού των πόλεων και τη μετατόπιση του αγροτικού πληθυσμού.

Επ'στημονική οργάνωση της αλιείας που είναι αληθινός πλούτος σε μία χώρα (υπάρχουν στις βόρειες θάλασσες πολιτείες και πληθυσμοί που δεν έχουν άλλη πηγή πλούτου από τη θάλασσα).

Διαρρύθμιση της φορολογίας τέτοια που να επιτρέψει στο κράτος όχι μόνο να ελαφρώσει από τη βαρεία φορολογία τον αγρότη αλλά και να του δώσει για πολύ καιρό τα υλικά μέσα για να καλλιεργήσει τη γεωργική του εκμετάλλευση ή όποια σήμερα καταντά να είναι εις οικονομικά αποτελέσματα όχι μόνον παθητική αλλά κυριολεκτικώς τραγική κ.λ.π. κ.λ.π.

Θά μπορούσε να εκτεθή ολόκληρο ίσως πλάνο σε γενικές γραμμές μίας κινήσεως αγροτικής που πρέπει το συντομώτερο να οργανωθεί από διανοούμενους και πολιτικούς για να ιδη ο τόπος καλύτερες ημέρες.

Τα «Ελληνικά Γράμματα» δεν θά παραλείψουν σε κάθε ευκαιρία να δίνουν τις εξηγήσεις και τις πληροφορίες που πρέπει. Το βιβλίο έξωφρα του κ. Ι. Σοφριανού με τον τίτλο «Πως είδα την Βαλκανική» είναι ή πρώτη και μόνη μέχρι της στιγμής σοβαρή προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση γιατί οδηγεί με πρακτικούς πλέον τρόπους εις τον δρόμον και της Βαλκανικής πλέον συνεννοήσεως, χωρίς την όποιαν κάθε αγροτική κίνηση μοιραία θά είναι έτεροσχελής. Το βιβλίο αυτό μπορούμε να το προμηθεύσουμε σε όποιον το θελήσει. Σε τέτοια βάση ως δουλέψουν και οι άγνοιοι νέοι της Κρήτης γιατί μόνον έτσι θά υπηρετήσουν και τον τόπο τους και τη γόνιμη αγροτική ιδέα που τόσο φαίνονται ν' αγαπούν.

Εωστὴ ἀληθινή

ΕΧΟΜΕ τη γνώμη πως κάποιος έλεγχος στο τμήμα των έντύπων του Ταχυδρομείου δεν είναι περιττός. Τόσο εδώ όσο και στις επαρχίες διαρκώς σημειώνονται χροσμάτα άπώλειας έντύπων. Το ότι παντού υπάρχουν δωρεάν φιλανανθρώποι το γνωρίζουμε. Νομίζουμε όμως ότι ή διεύθυνση του Ταχυδρομείου, χάριν του κύρους της υπηρεσίας, θά έπρεπε να βρη έναν τρόπο ώστε τα άτοπα αυτά να μη συμβαίνουν. Δεν χρειαστούν τίποτα τα διάφορα περιοδικά να υποβάλλονται στη δαπάνη της διπλής, κάποτε μάλιστα και της τριπλής, άποστολής φύλλων που εστάλησαν μὲν από το γραφείο, δεν έφθασαν όμως στα χέρια των συνδρομητών, που και αυτοί μη γνωρίζοντες τα χάλια της ταχυδρομικής υπηρεσίας νομίζουν πως φαίνε τα περιοδικά και κάνουν κάποτε σκέψεις που δεν είναι διόλου τιμητικές γι' αυτά. Η κατάσταση αυτή διαρκεί δυό χρόνια. Έκάμαμε ως τώρα δυό γράμματα στο Ταχυδρομείο χωρίς να βρούμε τον άνθρωπο, που θά φρόντιζε να διορθώση το κακό. Μά πού πρέπει τότε ν' απευθυνθούμε, στον πρόεδρο της Κυβερνήσεως;

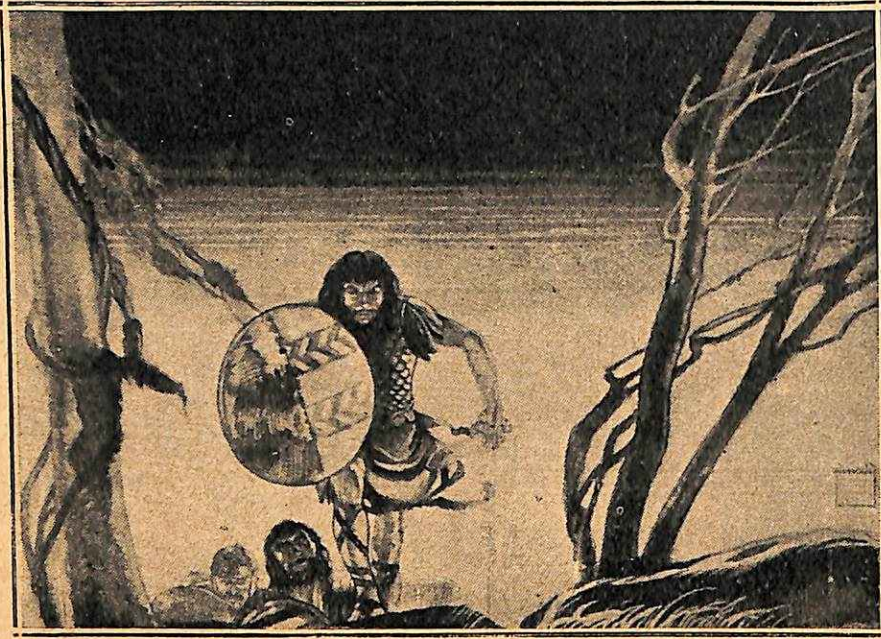
Το κινεζικό διήγημα που δημοσιεύουμε σ' αυτό το φύλλο, είναι παρμένο από την «Ανθολογία των συγχρόνων κινέζων διηγηματογράφων» του Κύν-Υν-Γιού, που εκκκλοφόρησε τελευταία στο Παρίσι, σε μετάφραση του ίδιου. Στην εισαγωγή του γράφει και τόσο απλή: «... Η Κίνα είναι τόσο μυστηριώδης και τόσο απλή! Υπάρχουν στον κόσμο άνθρωποι ήσυχoi, σιωπηλοί, και, εντούτοις, βαθείς. Οι Κινέζοι είναι απ' αυτούς. Ότι καλό έχουν δεν το εκθέτουν στο φως. Το κρύβουν ευσυνείδητα, μετριοφρόνα».

Τα διηγήματα αυτά ανήκουν σε νέους συγγραφείς, σε φοιτητάς. Μετά την ανακάλυψη της δημοκρατίας στην Κίνα, έπεσαν τα σινικά τείχη που έσφιγγε το πνεύμα, ο σημερινός διανοούμενος κινέζος έχει στη βιβλιοθήκη του βιβλία όλων των γλωσσών, που είναι γι' αυτόν ισάριθμα βιβλία όλων των εποχών, που είναι να ιδη πέρα από τα παράθυρα από τα όποια προσπαθεί να ιδη πέρα από τα σύνορα που πριν του έβαλε μία στερεότυπη και δογματική παράδοση αιώνων. Το ρομάντζο είτανε πριν ένα είδος που το περιφρονούσαν οι μανδαρίνοι και οι μελετητάι του Ταό. Συνέθετα, μονάχα ποιήματα, ωραιότατα σχεδόν κατά κανόνα. Οι νέοι συγγραφείς ακολουθούν γενικά τα ευρωπαϊκά ρεύματα, και προσπαθούν να ευρύνουν τον όρίζοντά τους.

Ο συγγραφέας τελειώνει την εισαγωγή του με τα εξής: «Η Κίνα, αφού μάταια δοκίμασε τα φάρμακα της Εύρώπης, που δεν ανακουφίζουν την άρρώστεια της, με μία τεράστια στροφή θά γυρίσει πίσω να βυθισθή μέσα στα βάθη του Ταό. Φοβούμαι πως αυτό το σιωπηλό και μυστηριώδες Ταό δεν ξεφεύγει πάντα από τα ανήσυχα όνειρα που βλέπουν τα μάτια μάτια».

Ο Ουρτίνος

Η εικόνα του εξωφύλλου μας παριστάνει έναν έβραιο με το παραπάνω όνομα, ντυμένον όπως συνείθισε να ντύνη τους τύπους του άπάνω-κάτω ο Ρέμπραντ. Το έργο αυτό είναι από τα δυνατότερα του ζωγράφου Άνδρ. Γεωργιάδου, του όποιου ή εκθεσίς έκλεισε αυτές τις μέρες στον Παρθενό. Η δυνατότη του εκτελέσει είναι περιττό να έξαρθη, γιατί και ο μη μεμνημένος εις τα της τέχνης μπορεί κάλλιστα να εκτιμήση την εξαιρετική αξία του δυνατού αυτού πορτραίτου.

EJIO FLORI

Ο ΘΡΥΛΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥΡΙΝ

τόν παλιό καιρό, όταν ο βασιλείας Θεοδώρου θέλησε να εξαπλώσει το βασίλειό του από τη θάλασσα στα βουνά και είχε εκπορθήσει πολλές πολιτείες, εκυβερνούσε στη Βερόνα, εις τ' όνομα του βασιλεία, ο νάνος Λαουρίν, που φύλαγε την πολιτεία με τον στρατόν των πυγμαίων του. Κάποτε λοιπόν συνέβη ότι μερικοί απ' αυτούς, που στάλθηκαν από τον ίδιο προς το «κρυστάλλινο βουνό» για να εξετάσουν το μέρος, έχάθηκαν στο δρόμο απ' την πυκνή όμιχλη που κράτησε για μέρες πολλές και τους εμπόδισε να παρακολουθήσουν το δρόμο, τον ήλιο και την κίνησι των άστρων. Έτσι, χωρίς να το καταλάβουν, τράβηξαν προς την ανατολή, και βρήκαν ένα άλλο ποτάμι και ακολούθησαν την όχθη του, ως πού έφτασαν μια μέρα σ' ένα μέρος, απ' όπου αντίκρυσαν κάτω απ' τον ανώμαλο ούρανό το «βουνό των ρόδων». Τί θα έκαναν τώρα; Να ξαναγύριζαν πάλι; Ο Λαουρίν θα τους τιμωρούσε αυστηρά. Ας έβλεπαν τουλάχιστο το θαύμα εκείνο του βουνού! Θα του έλεγαν μετά τα όσα είδαν, και πώς ή ανακάλυψε το μαγεμμένο βουνό ή κεντούσε την περιέργεια του αρχηγού των, και δεν

θα τους τιμωρούσε για την άσκοπη αυτή περιπλάνησι. Καθώς ήταν μικρόσωμοι, έφτασαν γρήγορα στα ριζά του βουνού κι' ανέβηκαν με αρκετήν ευκολία το πλευρό του. Έτσι, ένα πρωί, έφτασαν ως την κορυφή όπου, στη μέση από έναν απέραντον και πυκνότατον ροδόνα, ήταν το βασιλεία το σπίτι. Ήταν όλο από μάρμαρο λευκό, και γύρω γύρω είχε λαμπρές και πανύψηλες κολώνες, που ανάμεσά τους έστεκοντο γίγαντες, ντυμένοι στο χρυσάφι και σ' άσμη, που φρουρούσαν το παλάτι. Οι νάνοι δεν ετόλμησαν να χωρήσουν περισσότερο, κ' επρόσμεναν το δειλινό για να κατέβουν αθόρυβα, όταν είδαν τους φρουρούς να στέκονται σε προσοχή, ενώ από μια πόρτα, ανάμεσα σε δυο κολώνες, εφάνηκε ένα παράξενο φως. Τί νάταν άρα γε; Το φως γινόταν πάντα πειδ ζωηρό, ώστε δεν μπόρεσαν πειά να το υποφέρουν και τέλος έλαμψε με τέτοια δύναμη που εφώτισε τον ούρανό και τον ήλιο. Μονάχα τότε μπόρεσαν να σηκώσουν τα μάτια τους, αλλά άμέσως τα χαμήλωσαν σάν τρομαγμένοι. Θαύμα θαυμάτων! Δεν είχαν δη ποτέ ένα τόσο όμορφο πλῆγμα. Ψηλή, με κατάλευκο πρόσωπο, κάτω απ' τα μαύρα μαλλιά, είχε δυο υπέροχα μάτια που άστραποβολούσαν κι' έρριχναν το παράξενο

εκείνο φως. Θάταν βέβαια ή κόρη του Βασιλεία, αφού οι φρουροί σήκωναν στο πέραςμά της τη δεξιά τους, σε δείγμα σεβασμού, όπως ο λαός της Βερόνας, όταν παρουσιάστηκε κάποτε ο βασιλείας Θεοδώρου, Κ' επαρατηρούσαν για ώρα πολλή συγκινημένοι και κατάπληκτοι, και κατά το δειλί εκατέβηκαν σιωπηλοί απ' το βουνό και ξαναβρήκαν το ποτάμι, κ' επερπάτησαν δυο νύχτες και δυο μέρες, ως πού έφτάσαν επί τέλους στη Βερόνα.

Όταν τους έσυραν μπροστά στο Λαουρίν, για να δώσουν λόγο της άρροπίας των, άφηγήθηκαν στον αρχηγό τους για το «βουνό των ρόδων» και για τη θαυματουργή εμφάνιση της κόρης του Βασιλεία. Ο Λαουρίν τους άκουσε με προσοχή, χωρίς ποτέ να τους διακόψει. Έπειτα στάθηκε αρκετά σκεπτικός και τέλος τους είπε να είναι πάντα έτοιμοι για να ξανακάμουν το ίδιο ταξίδι, ίσως την άλλη μέρα το πρωί. Και ο Λαουρίν αυτή τη νύχτα δεν κοιμήθηκε, αφού είχε με πάθος έρωτευτη την κόρη του μακρυνού Βασιλεία. Και αποφάσισε να την ζητήσει γυναίκα του. Το πρωί, πολύ ενωρίς, εκάλεσε τον πιστό του Βυτίγη και του εμπιστεύτηκε το σχέδιό του. Θά πήγαινε αυτός, ο Βυτίγης, με τους ίδιους στρατιώτες, θά έκανε την πρόταση και θάφερνε την απάντηση.

Ο Βυτίγης υποκλήθηκε δίχως να προφέρει λέξι, και άμέσως ή συνοδεία ξεκίνησε.

Οι στρατιώτες εύρηκαν το ποτάμι, επερπάτησαν δυο νύχτες και δυο μέρες και τα ξημερώματα της τρίτης ημέρας έφτασαν στην κορυφή του βουνού. Ο Βυτίγης, σηκώνοντας τα δυο χέρια, επροχώρησε προς τους φρουρούς και τους είπε να τον παρουσιάσουν στον Βασιλεία τους για να του ανακοινώση μιά έντολή του αρχηγού του. Οι γίγαντες όμως εκείνοι, βλέποντας μπροστά τους δέκα νάνους, έγέλασαν πολύ μαζί τους, με τον αρχηγό τους και με το μήνυμά του. Κ' επιπαίζοντάς τους διαρκώς, τους είπαν πρώτα και τους ανάγκασαν μετά να φύγουν. Οι νάνοι ξαναγύρισαν ταπεινωμένοι στη Βερόνα και άναφεραν στον αρχηγό τους την υποδοχή που τους έκαναν οι γίγαντες, ζητώντας εκδίκηση.

Ο Λαουρίν, καταθυμωμένος, διάταξε άμέσως να γίνη μιά μεγάλη εκστρατεία κατά του Βασιλεία του «βουνού των ρόδων», κ' έβλήθηκε ο ίδιος επί κεφαλής των ανθρώπων του.

Μετά τρεις νύχτες και τρεις μέρες, ο στρατός του Λαουρίν έστρατοπέδευσε στα ριζά του βουνού. Και ο Λαουρίν,

παίρνοντας μαζί του τους πειδ διαλεχτούς πολεμιστές, άρχισε ν' ανεβαίνει στο βουνό. Μόλις φτάσαν στην κορυφή κ' εμπήκαν στον κήπο, ο ίδιος ο Λαουρίν, με το σπαθί στο χέρι, επροχώρησε προς τους φρουρούς, που βλέποντας μπροστά τους τον όπλισμένον νάνο, έτοιμαστήκαν για την άμυνα. Ο Λαουρίν όμως δεν ταραχτηκε, αλλά έβγαλε το μαγικό του δαχτυλίδι, τόκαμε να λάμψη μπροστά τους κ' έγινε άμέσως άόρατος. Έπειτα φώναξε τους συντρόφους του και μπήκε μαζί τους στο βασιλικό παλάτι. Ο βασιλείας Ίλδεβράνδος, που δεν είχε βγή ποτέ από τα σύνορα του βασιλείου του, καθώς είδε ξάφνου μπροστά του τους μικρούς αυτούς πολεμιστές, ένόμισε πως είχε πέσει θύμα μιάς μαγείας, και στην αρχή δεν μπόρεσε να προσφέρει μιά λέξι. Αλλά μετά εκατανίκησε την ταραχή του, και δίχως να κινηθή απ' τον χρυσό του θρόνο, έρώτησε τον Λαουρίν που στεκόνταν μπροστά του με σεβασμό, ποιός ήταν και τί ζητούσε απ' αυτόν. Ο Λαουρίν είπε τότε το Βασιλεία ότι έφτασε στην ακοή του ή φήμη της όμορφιάς και των αρετών της βασίλοπούλας Μαθίλδης, και ότι άμέσως την είχε έρωτευτη και ήθελε να την κάμη γυναίκα του. Ο Βασιλείας του απήντησε πως θά ζητούσε τη γνώμη της κόρης του. Άν σ' ένα μήνα, μιά βδομάδα και μιά μέρα δεν ελάμβανε κανένα μήνυμα, αυτό θά εσήμαινε πως ή απάντησι της Μαθίλδης ήταν άρνητική.

Ο Λαουρίν εδέχτηκε την πρόταση του βασιλεία, τον εχαιρέτισε με πολλές υποκλίσεις και ξαναγύρισε πάλι στη Βερόνα.

Πέρασε ένας μήνας, πέρασε μιά βδομάδα, πέρασε και μιά μέρα, αλλά κανένα μήνυμα δεν ήρθε του βασιλεία Ίλδεβράνδου. Η Μαθίλδη λοιπόν, είχε αρνηθή την πρότασί του. Η στενοχώρια του Λαουρίν ήταν μεγάλη, δεν έκοιμώνταν πειά, δεν μπορούσε πειά ούτε να φάη. Ο έρωσ του για τη βασίλοπούλα, τον ανάγκασε τέλος να πάρη μιά απόφαση μεγάλη. Και αποφάσισε να πάη και να την κλέψη. Εκάλεσε όλους τους εμπίστους του, τους ανακόνισε το μυστικό του και μαζί μ' αυτούς έπηρε πάλι το δρόμο προς το «βουνό των ρόδων». Προτού αρχίσουν ν' ανεβαίνουν, εφόρεσε το μαγικό δαχτυλίδι, κ' έζώστηκε ένα μαγικό ζωστήρα που τον έκανε δυνατώτερον και από δέκα μαζί. Κατά τα ξημερώματα έφτασαν στην κορυφή. Τα τριαντάφυλλα σκρπούσαν μιά δυνατή ευωδιά, κ' έλαμπαν

σάν φλογισμένα μ' ένα κατάλευκο φως. Ο κήπος όμως ήταν δλόγυρα κλεισμένος μ' ένα χρυσό κορδόνι.

Τί νάνοι πάλι αυτό;—εφώναζε ο Λαουρίν κ' εφοδήθηκε καμιά μαγεία. Τότε έκαμε το μαγικό του δαχτυλίδι να λάμψη, κ' επροχώρησε με προσοχή, προσπαθώντας να πηδήση το κορδόνι. Αλλά στην πρώτη επαφή τινάχτηκε άπότομα προς τα πίσω, και αν δεν τον έπιαναν, θά ροδολούσε κάτω απ' το βουνό.

Τότε εκατάλαβε, ότι στη μαγεία επρεπε ν' αντιτάξη τη μαγεία.

Κ' έτσι, διάταξε τους δικούς του να κατεβούν απ' το βουνό και να στρατοπεδεύσουν στα ριζά του. Αφού όμως εκατάλαβε ότι ή μαγεία βρισκόνταν ακριβώς στη δύναμη που είχε το χρυσό κορδόνι, εσκέφτηκε ότι αν έπεφτε ένας μεγάλος στρατός επάνω του αϊφνιδιαστικά, θά τόσπαζε μ' ευκολία και ή μαγεία αυτή θά διαλύονταν. Κ' έστειλε να ζητήσει βοήθεια απ' τον Βυτίγη, να ζητήσει βοήθεια απ' τον Βυτίγη, που είχε μείνει στη Βερόνα. Ο Βυτίγης ήρθε και με τον Λαουρίν και πολλούς πολεμιστές διαλεχτούς, ανέβηκαν πάλι στο βουνό. Αλλά και αυτοί τινάχτηκαν προς τα πίσω, στην πρώτη επαφή με το χρυσό κορδόνι. Οι περισσό-

τεροι μάλιστα, έροδόγησαν κάτω απ' το βουνό. Ο Λαουρίν και ο Βυτίγης εσωθήκαν από θαύμα.

Εσκέφτηκαν τότε μιάν άπάτη. Έκατεβήκαν στην πεδιάδα, εδιάλεξαν πάλι τους καλύτερους, ανέβηκαν τη νύχτα σιγά και αθόρυβα. Και αφού πέρασαν κάτω απ' το χρυσό κορδόνι χωρίς καθόλου να τ' άγγίξουν, κατώρθωσαν να μπουνε στον κήπο. Αλλά οι φρουροί που στεκόνταν πάντα άγρυπνοι, τους είδαν, άρχισαν άμέσως μαζί τους μιά λυσσαλέα πάλη. Και οι γίγαντες μπόρεσαν μ' ευκολία να νικήσουν τους νάνους, που τους έκαναν αιχμαλώτους, εκτός από τον Λαουρίν, που, αφού επάλαιψε άνώφελα με μιάν ομάδα γιγάντων, βλέποντας πως ήταν για να πέση στα χέρια τους, έκαμε να λάμψη μπροστά τους το δαχτυλίδι και έγινε άόρατος. Έπειτα πέρασε κάτω από το χρυσό κορδόνι χωρίς καθόλου να τ' άγγίξη και έτσι μπόρεσε να φύγη κάτω απ' το βουνό.

Όταν ξαναγύρισε πάλι στη Βερόνα με τους λίγους πολεμιστάς που του έμειναν, έμαθε πως τον εκάλεσε ο βασιλείας Θεοδώρου για να του δώση λόγο για την καταστρεπτικήν εκείνην εκστρατεία. Γονατιστός μπροστά στο βασιλεία

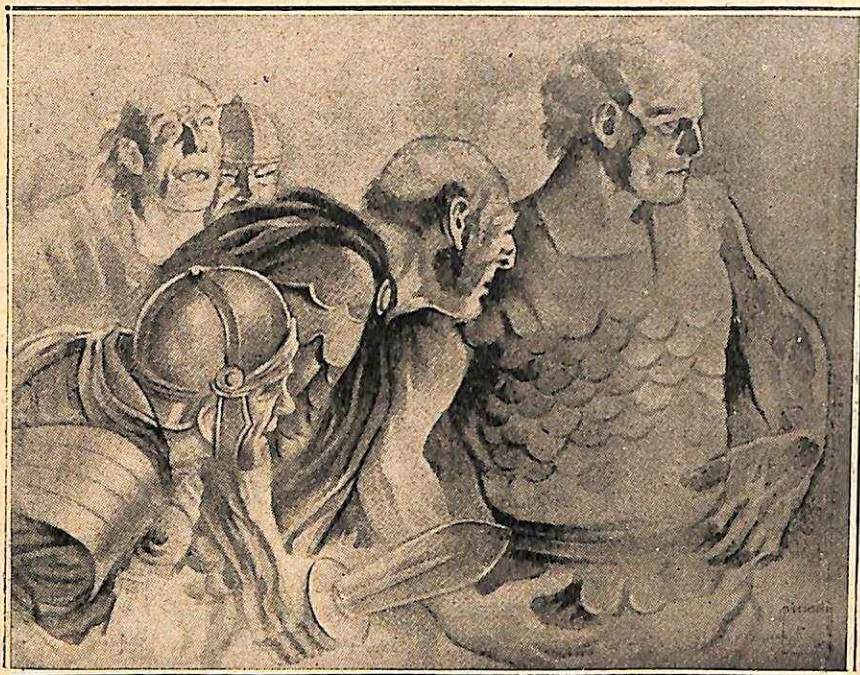

Δυο γοητευτικά φωτεινά μάτια

του, ο Λαουρίν με τὰ χέρια ψηλά, ζητούσε έλεος γιατί έθυσίωσε τόσους καλούς πολεμιστάς για μιὰ του ιδιοτροπία. Ο Θεοδώρυχος τὸν παρηγόρησε, λέγοντας πὼς ἀναγνωρίζει ὅτι δὲν πταίει πολὺ ἐπειδὴ ἔπεσε θύμα μιᾶς προδοσίας. Ἐνας νάνος, μονάχα ἓνας νάνος, μπόρεσε νὰ βάλῃ τὸ χρυσὸ αὐτὸ κορδόνι. Ἄφου οἱ Ρωμαῖοι δὲν ἐγνώριζαν τὰ μυστικά τῆς μαγείας καὶ δὲν μπορούσαν νὰ κάμουν τέτοια θαύματα. Ἦταν βέβαιο, πὼς ὁ προδότης θὰ κρυβόταν ἀκόμη στὸ παλάτι τοῦ Ἰλδεβράνδου. Ἀλλ' αὐτός, ὁ Θεοδώρυχος, θὰ μπορούσε νὰ τὸν ἀνακαλύψῃ. Καὶ ἄφου ἡ γοτθικὴ τιμὴ εἶχε προσδληθῇ, θὰ ἔκανε ὁ ἴδιος ὁ βασιλεὺς μιὰ μεγάλη ἐκστρατεία γιὰ νὰ κατακτήσῃ τὸ «βουνὸ τῶν ρόδων». Οἱ Λαουρίν ὅμως, ἂν ἤθελε νὰ λάβῃ μέρος κι' αὐτός, ἔπρεπε νὰ προσέξῃ καλὰ, μήπως βρισκόνταν πάλι κανένας νάνος κ' ἐφανέρωνε στοὺς Ρωμαίους τίς μαγείες ποὺ ἐγνώριζαν μονάχα αὐτοί.

Οἱ Λαουρίν, κλαίγοντας ἀπ' τὴ χαρὰ του, ἐφίλησε τὰ πόδια τοῦ βασιλεῖ. Καὶ μετὰ ἓνα μῆνα, χίλιοι νάνοι, ἀρματωμένοι μὲ σπαθιά καὶ ντυμένοι μὲ θώρακες, ὁ καθένας μὲ τὸν ζωστήρα ποὺ τὸν ἔκανε πειδὸ δυνατόν ἀπὸ δέκα ἄντρες, μ' ἓνα μανδύα ποὺ τοὺς ἔκανε ἀπρόσδλητους καὶ μὲ τὸ δαχτυλίδι ποὺ τοὺς ἔκανε ἀόρατους, ἐξεκίνησαν ἀπ' τὴ Βερόνα γιὰ τὸ «βουνὸ τῶν ρόδων».

Κ' ἐπερπάτησαν δυὸ νύχτες καὶ δυὸ μέρες, κ' ἐτράβηξαν πρὸς τὴν ἀνατολή, καὶ ὄρθηκαν τὸ ἄλλο ποτάμι, κ' ἐπῆραν τὸ μονοπάτι αὐτὸ ποὺ ὡδηγοῦσε στὸ θαυματουργὸ ἐκεῖνο βουνό. Οἱ βασιλεῖς Θεοδώρυχος τὸ ἀντίκρυσε, τὸν κατέλαβε ἀμέσως ὁ πόθος νὰ τὸ κατακτήσῃ καὶ ἀναψὲ μέσα του ἀπὸ ἀγανάκτησι γιὰ τὴν προδοσία καὶ τὴν ἥττα. Σὺν ἑφτασαν στὴν κορυφὴ τὰ ξημερώματα, ὁ Θεοδώρυχος θέλησε πρῶτος νὰ προχωρήσῃ. Κ' ἔτσι καθὼς ἦταν θυμωμένος, μὲ τίς φλόγες ποὺ ἐβγαίναν ἀπὸ τὸ στόμα του, ἔκαψε τὸ χρυσὸ κορδόνι, καὶ εἶδε νὰ πέφτῃ μπροστὰ του, νεκρὸς ὁ νάνος προδότης. Διάταξε νὰ τὸν πετάξουν κάτω ἀπ' τὸ βουνό, καὶ εἶπε στοὺς ἀνθρώπους του νὰ προχωρήσουν. Τότε πιάστηκαν πάλι μὲ τοὺς φρουροὺς τοῦ βασιλεῖ Ἰλδεβράνδου, σὲ μιὰ πάλῃ πειδὸ λυσσώδη ἀπ' τὴν πρώτη. Ὅταν ὅμως ὁ βασιλεὺς Θεοδώρυχος εἶδε ὅτι παρ' ὅλη τὴ δύναμη τῶν δέκα στρατιωτῶν ποὺ εἶχαν οἱ ἄνθρωποι του, θὰ ἔχαναν τὴ μάχη ἀσφαλῶς, τοὺς διάταξε νὰ φορέσουν τοὺς μανδύες τοὺς ποὺ τοὺς εἶχαν ριγμένους στοὺς ὤμους. Καὶ ὅταν εἶδε, ὅτι παρ' ὅλους τοὺς

Μαινόμενος ὁ Θεοδώρυχος ἐξαπέλυσε τοὺς δικούς του ἐναντίον τοῦ Λαουρίν

μανδύες καὶ τοὺς ζωστήρες, οἱ νάνοι θὰ ἔχαναν πάλι τὴ μάχη, τοὺς διάταξε νὰ σηκώσουν τὰ χέρια, γιὰ νὰ λάμψῃ τὸ μαγικὸ δαχτυλίδι. Ἐτοί οἱ στρατιῶτες τοῦ βασιλεῖ ἀίχμαλτώστηκαν, οἱ νάνοι τοὺς πῆραν τὰ ὅπλα, τοὺς ἔδεσαν καλὰ καὶ μετὰ μπήκαν στὸ παλάτι τοῦ βασιλεῖ Ἰλδεβράνδου. Οἱ Θεοδώρυχος, ἔχοντας στὸ πλευρὸ του τὸν Λαουρίν, ἐπροχώρησε σὲ μιὰν αὐλή, τριγυρισμένην ἀπὸ ψηλὰς λαμπρὲς κολώνες, ἐμπῆκε σὲ μιὰ πόρτα ποὺ βρισκόνταν στὴν ἴδια αὐλή, καὶ βρέθηκε μπροστὰ σ' ἓνα θρόνο χρυσό. Ἀλλὰ ὁ βασιλεὺς δὲν ἦταν. Ἐρώτησαν τότε τοὺς φρουροὺς, κ' ἔμαθαν ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶχε πεθάνει λίγες μέρες πρὶν καὶ ἀψήρε τὰ υπάρχοντά του καὶ ὅλο τὸ βασίλειο στὴν θυγάτερα τοῦ Μαθίλδου.

Ἀλλὰ ποῦ ἦταν ἡ Μαθίλδη;

Ὅταν ἐρώτησε ξανά τοὺς φρουροὺς ὁ Θεοδώρυχος ἔμαθε πὼς τὸν περιμένε σιμὰ στὸν τάφο τοῦ πατέρα της. Καθὼς ὅμως προχωροῦσαν, ἓνα πράξενο καὶ ζωηρὸ φῶς, ποὺ γινόνταν πάντα δυνατότερο, τοὺς χτυποῦσε στὰ μάτια. Τί γάταν ἀρὰ γει; Δὲν μπορούσαν νὰ τὸ ὑποφέρουν πειδὸ, ὡς ποὺ ἔλαμψε περισσότερο ἀπ' τὸν ἥλιο. Καὶ διαρκῶς προχωροῦσε πρὸς αὐτοὺς. Θαύμα θαυμάτων! Δὲν εἶχαν ὅδῃ ποτὲ ἓνα τόσο ὠραῖο πλάσμα. Ψηλὴ, μὲ κατάλευκο πρόσωπο, κάτω ἀπ' τὰ μαῦρα μαλλιά, εἶχε δυὸ ὑπέροχα μάτια ποὺ ἀστραποβολοῦσαν κ' ἐρρίχναν τὸ παράξενο ἐκεῖνο φῶς. Οἱ Θεοδώρυχος καὶ ὁ Λαουρίν

ἔσκυψαν ἀμέσως μπροστὰ της καὶ ἄγγιξαν μὲ τὸ μέτωπο τὴ γῆ. Ἡ Μαθίλδη τοὺς εἶπε νὰ σηκωθοῦν, χαμογελώντας, καὶ τοὺς παρακάλεσε νὰ λύσουν τοὺς στρατιῶτες της.

— Κανείς δὲν θὰ σὰς γγίξῃ οὔτε μιὰ τρίχα — τοὺς εἶπε ἡ Μαθίλδη. — Ἀρκεῖ νὰ τὸ θελήσω ἐγὼ καὶ τὸ θέλω. Θὰ σὰς ξαναδώσω καὶ τοὺς αἰχμαλώτους σὰς.

— Ἡ ἐπιθυμία σου, βασιλίσσα, καὶ ἡ θέλησή σου — ἀπήντησε ὁ Θεοδώρυχος — δὲν μπορούν παρὰ νὰ εἶναι ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ θέληση ἡ δική μας.

Καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ λύσουν τοὺς στρατιῶτες, ποὺ, σ' ἓνα νεῦμα τῆς Μαθίλδης ἐσήκωσαν ὅλοι τὰ χέρια πρὸς τὸν Θεοδώρυχον καὶ τὸν Λαουρίν, γιὰ νὰ τοὺς χαιρετήσουν. Ἡ βασιλοπούλα εἶπε νὰ λύσουν τοὺς νάνους, ποὺ σ' ἓνα νεῦμα τοῦ Θεοδώρυχου, ἐσήκωσαν καὶ τὰ δυὸ χέρια σὲ σημεῖο σεβασμοῦ. Καὶ ὁ Θεοδώρυχος μὲ τὸν Λαουρίν ἀγκάλιασαν κ' ἐφίλησαν τὸν λευτερωμένον Βυτίγη τους. Ἡ Μαθίλδη ἐσυνώδεψε μετὰ τοὺς τρεῖς βαρβάρους γιὰ νὰ ἰδοῦνε τὸ παλάτι της καὶ τοὺς ἔδειξε ὅλους τοὺς θησαυροὺς της. Κολώνες λαμπρὲς καὶ λευκὲς, σ' ὅλες τίς τετράγωνες αἰθουσες, καὶ στοὺς μεγάλους διαδρόμους, ποὺ συγκρατοῦσαν βαρεῖα κιονόκρανα καὶ τρούλλους καὶ ἀψίδες. Χρυσάφι καὶ μαργαριτάρια, μαργαριτάρια καὶ χρυσάφι, ποὺ λαμποκοποῦσαν σὲ ψηλά δοχεῖα καὶ σὲ μεγάλες κασόνες. Οἱ τρεῖς βαρβάροι εἶχαν μείνει κατάπληκτοι καὶ

σχεδὸν τρομαγμένοι. Ἐπειτα τοὺς ἐκάλεσε στὸ ἐπιμνημόσυνο συμπόσιο τοῦ πατέρα της, καὶ εἶπε νὰ μοιράσουν στοὺς στρατιῶτες διαλεχτὰ φαγητὰ καὶ τὰ καλύτερα κρασιά. Τὸ συμπόσιο, στὸ παλάτι καὶ ἔξω, ἦταν μοναδικό. Οἱ πρῶτες σκιὲς τῆς νύχτας ἐβρῆκαν τοὺς βαρβάρους ὅλους βυθισμένους στὸ κρασί καὶ στὸν ὕπνο.

Ὅλους: ἐχτὸς ἀπὸ τὸν Λαουρίν καὶ ἀπὸ μερικοὺς πολεμιστὲς του.

Οἱ Λαουρίν εἶχε ἀνάψῃ ἀπὸ ζήλεια κατὰ τοῦ Θεοδώρυχου, ποὺ ἔκανε θαυμάσιες καὶ ἀτελείωτες υποκλίσεις στὴ Μαθίλδη, καὶ ἀπεφάσισε νὰ κλέψῃ τὴ βασιλοπούλα. Εἶχε φάει πολὺ λίγο καὶ δὲν ἦπνε κρασί, ὅπως καὶ οἱ πολεμιστὲς του. Στοὺς φρουροὺς τῆς Μαθίλδης, ἐφρόντισαν μάλιστα νὰ δώσουν δυνατό ναρκωτικά, καὶ ἦταν ὅλοι ἐτοιμοί. Στὴν καρδιά τῆς νύχτας, ὅταν ἡ Ἄρκτος θὰ πῆγαινε νὰ δύσῃ, στὴν καρδιά τῆς νύχτας.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοδώρυχος ξαγρυπνοῦσε, γιὰτὶ ἐφλογίζονταν ἀπὸ ζήλεια κατὰ τοῦ Λαουρίν. Καὶ εἶχε ἀποφασίσει νὰ κλέψῃ τὴ βασιλοπούλα, ὅταν ἡ Ἄρκτος θὰ πῆγαινε νὰ δύσῃ, στὴν καρδιά τῆς νύχτας.

Καὶ ὁ Βυτίγης ὅμως ξαγρυπνοῦσε, ἄφου φλογίζονταν κι' αὐτὸς ἀπὸ ζήλεια κατὰ τοῦ Θεοδώρυχου καὶ τοῦ Λαουρίν. Καὶ εἶχε ἀποφασίσει νὰ κλέψῃ τὴ βασιλοπούλα, στὴν καρδιά τῆς νύχτας, ὅταν ἡ Ἄρκτος θὰ πῆγαινε νὰ δύσῃ.

Τὰστρα ἐσαΐτευαν στὴ βαθεῖα νύχτα τὸ «βουνὸ τῶν ρόδων», ἐσαΐτευαν καὶ τὸ παλάτι, καὶ τὸν κῆπο, καὶ τὸ λευκὸ μέτωπο μὲ τὰ κατάμαυρα μαλλιά, καὶ τὰ κλειστὰ μάτια μὲ τὸ ρόδινο στόμα τῆς βασιλοπούλας, γιὰ νὰ ξυπνήσῃ, νὰ φύγῃ, νὰ γλυτώσῃ ἀπ' τὴν παγίδα ποὺ τῆς ἔστησαν οἱ βάρβαροι αὐτοί. Ἀλλὰ κοιμῶνταν γαλήνια, μὲ τὸ πρόσωπο ἀκίνητο, τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη καὶ τὰ μάτια της προσηλωμένα πρὸς τὸν κόσμο τοῦ οὐαίρου. Ἡ Ἄρκτος ἄρχισε νὰ κατεβαίνει πρὸς τὴ δύσι, καὶ ὁ Λαουρίν ἐκίνησε μὲ τοὺς ἀνθρώπους του. Ἡ Ἄρκτος ἄρχισε νὰ κατεβαίνει στὴ δύσι, καὶ ὁ Θεοδώρυχος κι' ὁ Βυτίγης ἐκίνησαν κι' αὐτοί. Καὶ βρέθηκαν ὅλοι στὴν πόρτα τοῦ βασιλικοῦ δωματίου, καὶ μετὰ τὴν πρώτη ἐκπληξί, μετὰ τὴν πρώτη ταραχὴ, ἓνας ἄγριος βρυχηθμός ἀντήχησε σ' ὅλο τὸ παλάτι, καὶ ὅλοι οἱ πολεμιστὲς, καθὼς ξαφνίστηκαν ἀπ' αὐτὴ τὴν κραυγὴ, ὤρμησαν πάνοπλοι ἐκεῖ ἀπ' ὅπου ἐρχόνταν οἱ ἄγριες φωνές. Οἱ Θεοδώρυχος, θηριώδης, ἐρρίξε τοὺς δι-

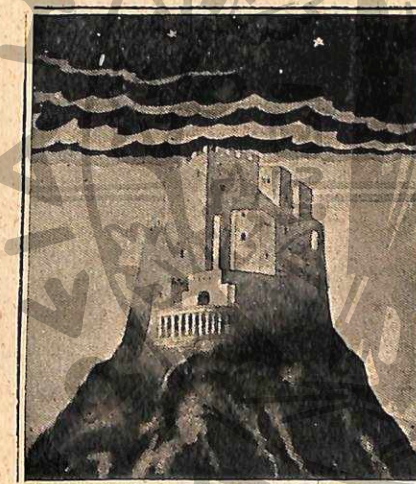
κούς του ἀπάνω σ' αὐτοὺς τοῦ Λαουρίν, ὁ Λαουρίν τοὺς δικούς του ἀπάνω σ' αὐτοὺς τοῦ Θεοδώρυχου, καὶ ὁ Βυτίγης τοὺς πολεμιστὲς του ἐναντία στὸν Θεοδώρυχο καὶ στὸν Λαουρίν. Ἀρχισε τότε ἓνας ἀγῶνας λυσσασμένος, ἐκεῖ μπροστὰ στὴν πόρτα τῆς βασιλοπούλας. Καὶ ἡ Μαθίλδη ἐπήδησε τρομαγμένη ἀπ' τὸ κρεβάτι της, κ' ἐκάλεσε δυνατὰ τοὺς φρουροὺς της. Ἀλλὰ τοῦ κάκου: ἐκεῖνοι ἐκοιμῶνταν ἀκόμη, πάντα ἐκοιμῶνταν, ἂν καὶ ἡ βασίλισσα τοὺς φώναζε, ἂν καὶ στὸ παλάτι μέσα γινόνταν ὁλόκληρη μάχη. Καὶ δὲν σταματοῦσαν οἱ βάρβαροι, οὔτε λιγότερε ἢ ὀρμή τους. Κ' ἔμειναν ἐκεῖ, στὴν πόρτα τῆς βασιλοπούλας, δίχως ἀκόμη νὰ μπορέσουν νὰ μπουνη στὸ ἱερό της δωματίο. Τότε ἡ Μαθίλδη ἐφόρεσε τὰ λαμπρότερα φορέματά της, ἐπῆρε τὸ μαγικὸ δαχτυλίδι ποῦχε ἀγοράσει ἀπὸ ἓνα νάνο προδότη, καὶ βγήκε στὸν κῆπο, ἀόρατη, τὴν ὥρα ποὺ τὰ τριαντάφυλλα ἀνοίγανε στὴν χαρραγῇ.

Τὸ μέτωπό της ἦταν τόσο λευκό, ποὺ ἔλαμψε περισσότερο ἀπὸ τὸ φῶς τῆς αὐγῆς.

Τὰ μάτια της ἀστραποβολοῦσαν σὲ τέτοιο βαθμό, ποὺ ἡ λάμψη τοὺς ἀνακατεύτηκε μὲ τίς πρῶτες ἀχτίδες τοῦ ἡλίου.

Καὶ τὸ χαμόγελό της ἦταν τόσο αἰθέριο, ποὺ τυλίχτηκε ἀμέσως σ' ἓνα λεπτότατο πέπλο καταχνιάς, ποὺ ἔλαμπε θαμπὰ κ' ἐσθυσε τέλος μαζί της σὲ μιὰ κόκκινη λάμψη.

Τὰ πορφυρὰ τριαντάφυλλα, τὰ μυροδόλα ρόδα τὰ φλογερὰ λουλούδια ἤπιαν ὅλο αὐτὸ τὸ φῶς καὶ τὴ λαμπρότητα, τὴν τελευταίαν αὐτὴν ἀναλαμπή, κ' ἔπειτα ἐκλείσαν γιὰ πάντα, κ' ἔμειναν σὰν πετρωμένα. Κ' ἔτσι, τὴν ἴδια στιγμή, ἐμαράθησαν καὶ ξεραθῆκαν τὰ

τριαντάφυλλα τοῦ γύρω κάμπου, καὶ τῶν λόφων ποὺ ἔκλειναν μακριὰ τὸν ὀρίζοντα, γιὰτὶ τὸ τελευταῖο αὐτόχθονο πνεῦμα εἶχε φύγει γιὰ πάντα. Ὅταν οἱ δάρβαροι, αἱματωμένοι καὶ κουρελιασμένοι ἀπὸ τὸν λυσσασμένον ἐκεῖνον ἀγῶνα, ἀφου ἀναζήτησαν τοῦ κάκου παντοῦ τὴ βασίλισσα, βγήκαν στὸν κῆπο, εἶδαν μπροστὰ τους, κατάπληκτοι, μιὰ πετρωμένη ἔκταση, γυμνή.

Μετὰ ἐμοίρασαν μεταξὺ τους τοὺς θησαυροὺς τῆς Μαθίλδης, ἐσκότωσαν στὸν βαθύτατον ὕπνο τοὺς βασιλικούς φρουροὺς καὶ τοὺς πῆραν τὰ πολυτίμα ἄρματα, ἀπογύμνωσαν ὅλο τὸ παλάτι κ' ἐπῆραν μαζί τους τὰ λάφυρα, ἀλλὰ δὲν εἶδαν πειὰ τὰ τριαντάφυλλα ν' ἀνοίγουν καὶ νὰ μοσχοβολοῦνε, μπροστὰ στ' ἀρπαχτικά βλέμματά τους.

Καὶ μέχρι νὰ κατέδουν ὅλοι ἀπ' τὸ βουνό, μέχρι ποὺ ξαναβρῆκαν τὸ ποτάμι, μέχρι ποὺ βγήκαν ἀπ' τὴν κοιλάδα, ὁ ἀμείλικτος ἥλιος ἐμαύρισε κ' ἔκαψε κάθε πέτρα. Καὶ αὐτὸ ἐγινε γιὰ ὅλες τίς μέρες ποὺ ἀκολούθησαν, γιὰ ὅλα τὰ χρόνια ποὺ ἦρθαν, γιὰ ὅλους τοὺς αἰῶνες ποὺ περάσανε ἀπὸ τότε. Μονάχα τὸ πρῶι, προτοῦ ξυπνήσουν οἱ βάρβαροι, καὶ τὸ μεσημέρι ποὺ ἀναπαύονται, καὶ τὸ βράδυ ποὺ ξαναμπαίνουν στὶς καλύδες τους, τὸ πνεῦμα τῆς Μαθίλδης λάμπει κάτου ἀπ' τὸν ἥλιο, τυλιγμένο στὸν διαφανῇ καὶ ρόδινο πέπλο του. Τότε οἱ τριαντάφυλλες ξαναζωντανεύουν στὸ θαῦμα αὐτό, γιὰ μιὰ στιγμή μονάχα, καὶ λάμπουν πάλι κάτου ἀπ' τὸν γαλήνιον οὐρανό.

Λέει ὅμως μιὰ προφητεία, ὅτι ὡς ποὺ οἱ βάρβαροι θὰ παραμένουν στὶς γύρω κοιλάδες, ὡς ποὺ θὰ ὀσφραίνονται τὴν μυρωδιὰ τοῦ δάσους, ὡς ποὺ τὰ πόδια τους θὰ πατοῦν τὴν πρασινάδα τοῦ κάμπου, τὰ τριαντάφυλλα κάθε κορυφῆς, ἂν καὶ θὰ λάμπουν κάτου ἀπ' τὸν ἥλιο, δὲν θὰχοῦνε πειὰ εὐωδία καὶ θὰ μείνουν πετρωμένα γιὰ πάντα.

Καὶ λέει μιὰ ἄλλη προφητεία, πὼς ὅταν οἱ βάρβαροι θὰ φύγουν μακριὰ, μέχρι τὸν τελευταῖο, θ' ἀνοίξουν πάλι τὰ τριαντάφυλλα ὅλα, σ' ὅλες τίς γύρω κορυφές, καὶ θὰ μοσχοβολήσουν σὰν πρῶτα. Καὶ στὸ «κρυστάλλινο βουνό», θὰ φανῇ πάλι τὸ παλάτι τῆς Μαθίλδης μὲ τίς ψηλὰς κολώνες, τὰ μεγαλοπρεπῆ προπύλαια, κατάλευκο στὸ γαλάζιο τ' οὐρανοῦ, λαμπρότερο ἀπὸ πρὶν καὶ γιὰ πάντα.

Η ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Νεοελληνική Στιχουργική. Ήλεια Βουτιερ-ιδου. Έκδοση Ι. Α. Κολλάρου. Αθήνα 1929. Ο κ. Βουτιερ-ιδου αρνείται την ύπαρξη ποδών στη Νεοελ. στιχουργία, και δε δέχεται παρά τόνους και συλλαβές. Ο νεωτερισμός είναι επίδραση ξενική, που μπορεί εκεί νάναι σωστή, δεν εξετάζω, μα που δεν έχει εφαρμογή και στη γλώσσα μας. Γιατί, κάθε γλώσσα, σύμφωνα με τον ξεχωριστό χαρακτήρα της, έχει και την ξεχωριστή στιχουργία της, και ίσως ποτέ δυο γλώσσες δεν έχουνε πέρα και πέρα τον ίδιο χαρακτήρα.

Το βιβλίο είναι γραμμένο χωρίς μέθοδο, χωρίς καθορισμένο σύστημα και με τρόπο πλατυστικό. Έχτος από τη σφαλερή βάση του, έχει αναρίθμητες παρανοήσεις, άγνοιες, αυθαίρετες, απροσεξίες, λάθη κάθε λογής, που το καταντούν όχι μόνον άχρηστο, μα και βλαβερό. Για την απარიθμηση των γενικών και λεπτομερειικών σφαλμάτων, χρειάζεται τόμος δλόκληρος! Εδώ δε θ' αναφέρουμε παρὰ ελάχιστα, κι' αυτά με συντομία.

Στο κύριο μέρος, εκεί που αγωνίζεται να δείξη τους στιχουργικούς νόμους της γλώσσας μας, σύμφωνα με τη νέα του θεωρία, όχι μόνο δε δίνει γενικούς κανόνες, που σύμφωνα μ' αυτούς να σχηματίζονται οι διάφορες ποικιλίες των δημοτικών στίχων, μα καταντάει σ' έναν απέραντον έμπειρικόν κατάλογο λογής-λογής στίχων, με βάση τον αριθμό των συλλαβών τους, κι' ανεξάρτητα τελείως από την ποικιλία των ρυθμών τους. Και για να μπορέσει να γράψη κανένας στίχους σύμφωνα μ' αυτό, θα πρέπει, η νάχη το κεφάλι του γεμάτο με την απέραντη ποικιλία των συλλαβών και τονισμών των ποικιλορυθμών στίχων, η να τρέχη αδιάκοπα να συμβουλευέται τη λίστα του κ. Βουτιερ-ιδου. Μα και σ' αυτό μειονεχτεί, γιατί, όχι μόνον δεν αναφέρει όλες τις δυνατές ποικιλίες στίχων, που δεν έχουν ακόμη χρησιμοποιηθεί, και που μπορεί να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον, μα παραλείπει και πολλούς από τους γνωστούς. Έτσι, η λίστα είναι ελαττωματική κι' όχι πάντα χρήσιμη. Όμως αυτό είναι και το μικρότερο ελάττωμα της στιχουργικής του κ. Βουτιερ-ιδου.

Για χαρακτήριστική βάση των στίχων δέχεται το μετρικό τόνο, καθώς τον ονομάζει, που σ' όσους στίχους χωρίζονται σε δυο ή μιστά με σταθερή τομή, είναι δυο: ένας στο τέλος κάθε ήμισιου και σ' όσους δεν έχουνε σταθερή τομή, είναι ο τελευταίος τους τόνος. Επειδή όμως, μόνο με τον περίφημο αυτό μετρικόν τόνο, στίχος δε γίνεται πάν-

τα, βρέθηκε στην ανάγκη να δεχτή και τους ρυθμικούς τόνους, δηλαδή τους τόνους που βρίσκονται στο εσωτερικό του στίχου και σχηματίζουν με τη μεθοδική χρησιμοποίησή τους, τους διάφορους ρυθμούς. Τέλος έδωσε το συμπέρασμα πως, ο μετρικός τόνος είναι σταθερός, ενώ οι ρυθμικοί μεταβάλλονται!

Ός τόσο, ο περίφημος αυτός μετρικός τόνος, που δεν είναι τίποτε άλλο παρά ο τελευταίος ρυθμικός τόνος κάθε ήμισιου και κάθε στίχου, άλλοτε είναι σταθερός κι' άλλοτε μεταβάλλεται, όπως κι' ο ρυθμικός. Έτσι, σ' όλους τους στίχους, που ενώ είναι ισοσύλλαβοι και ομοιόρυθμοι, και τονίζουν ποτέ την τελευταία και ποτέ την αντιπροτελευταία τους συλλαβή, π.χ. όπως στο πρώτο ήμισιο του δεκαπεντασύλλαβου, ο μετρικός τόνος δεν είναι καθόλου σταθερός, μ' ακολουθεί την φαινομενικήν αστάθεια του ρυθμικού τόνου. Και γενικά, σ' όλους τους στίχους που αποτελούνται από ακατάληπτες ιαμβικές διποδίες, η από καταληγής τροχαϊκές, ο μετρικός τόνος δεν είναι σταθερός, μα πέφτει ποτέ στη λήγουσα και ποτέ στην προπαραλήγουσα της τελευταίας λέξης του στίχου, ακολουθώντας τη μεταβλητικότητα του ρυθμικού τόνου, που κι' αυτός ακολουθεί τους σταθερούς νόμους που διέπουν την ιαμβική και τροχαϊκή διποδία. Μα σ' όλους τους στίχους, που αποτελούνται από τρισύλλαβους πόδες: διατυλικούς, αναπαιστικούς και αμφιβαρικούς, ο περίφημος μετρικός τόνος είναι σταθερός, όσο κι' ο ρυθμικός. Όμως ο κ. Βουτιερ-ιδου, επιμένοντας να μη δέχεται πόδες στη στιχουργία μας, εξαίτησε τόσο από τις λεπτομέρειες, που δεν έπαψε να διακρίνη τους σταθερούς νόμους, άγκομαχάει ν' ανακαλύψη άλλους, που δεν υπάρχουνε παρὰ μόνο στη φαντασία του.

Έτσι, στίχους ομοιόρυθμους και ισοσύλλαβους, επειδή έχουνε τον μετρικόν τόνο ποτέ στη λήγουσα και ποτέ στην προπαραλήγουσα, τους εξετάζει σά δυο, όπως το δημοτικό ιαμβικό δωδεκασύλλαβο με σταθερή τομή στην έβδομη συλλαβή (σελ. 229 και 230), η τον τροχαϊκό δημοτικό δεκαεπτασύλλαβο με σταθερή τομή στην όγδοη (σελ. 234 και 235). Έπειτα στίχους με διαφορετικό ρυθμό και ανισοδύναμους, μα ισοσύλλαβους, τους ονομάζει σάν όμοιους, όπως π.χ. τους οξύτονους τροχαϊκούς και αμφιβαρικούς πεντασύλλαβους (σελ. 213). [δπου τοποθετεί σφαλερά και τους ρυθμικούς τόνους των δύο τροχαϊκών πεντασύλλαβων, που τονίζουν πρώτη, τρίτη, πέμπτη, κι' όχι μόνο πρώτη και πέμπτη:—Κι' άκου (σοδ) λαλεί—Κάπου σάν ποσλί!]. Τέτοιες ανακατοσούρες υπάρχουνε πολλές.

Βλέποντας την ποικιλία των ρυθμών, και πιεζόμενος από την ανάγκη να καθορίσει κι' απ' αυτή τη μεριά τους στίχους, τους έχω ρίσει σε γοργόρυθμους κι' αργόρυθμους. Στο σημείο αυτό η σύγχυση ξεπερνάει τα όρια. Όρισμένους τονισμούς του ίδιου ρυθμού τους λέει γοργόρυθμους, κι' άλλους τους λέει αργόρυθμους, που ως τόσο συνυπάρχουνε σάν ομοιόρυθμοι και ισοδύναμοι στα ίδια ποιήματα. Και τις τροχαϊκές διποδίες, όταν τονίζεται σταθερά ο δεύτερος πόδας κάθε διποδίας τις λέει γοργόρυθμες, ενώ όταν ο τονι-

σμός πέφτει σ' άλλες θέσεις, τις λέει αργόρυθμες, σά να μην ήταν ο ίδιος ο ρυθμός! Και γενικά, στο σημείο αυτό δημιουργείται άλλη θινή σύγχυση ανάμεσα στον κανόνα (δπου αργός ρυθμός είναι στους στίχους που το ξαναγύρισμα του ρυθμικού τόνου δε γίνεται σε κανονική απόσταση, η με αριθμητική πρόοδο), και στο χαρακτηρισμό των διαφόρων στίχων. Έτσι, ονομάζει αργόρυθμους τους αμφιβαρικούς, με την κανονική απόσταση του ξαναγυρισμού του τόνου τους κάθε τρεις συλλαβές, ενώ τους αναπαιστικούς, με τον ανάλογο ξαναγυρισμό του τόνου, τους λέει γοργόρυθμους, άγνωστο πού και πώς ανακαλύπτοντας σ' αυτούς μεγαλύτερη γοργότητα!

Κ' έπειτα απ' όλον αυτό τον τραγέλαφο, που έφτασε ο κ. Βουτιερ-ιδου μη θέλοντας να δεχτή πόδες στη στιχουργία μας, ή άρνησή του κατά βάθος δεν είναι παρά παιγνίδι λέξεων, γιατί στην ούσα δέχεται και παραδέχεται πόδες. Ίδου τί γράφει στο κύριο μέρος της στιχουργικής του: «Ρυθμός, λοιπόν, είναι το κανονικό ξαναγύρισμα του τόνου σε ορισμένη απόσταση».

Εμείς που δεχόμαστε πόδες στη στιχουργία μας, δε θα όρίζαμε και πολύ διαφορετικά το ρυθμό. Και ρωτώ: αυτό το ξαναγύρισμα του τόνου σε ορισμένη απόσταση μέσα στο στίχο, αυτός ο ορισμένος αριθμός συλλαβών, που η μία του είναι τονισμένη και οι άλλες άτονες, και που επαναλαμβάνόμενος σχηματίζει τους στίχους, τί άλλο είναι παρά η αρχική βάση του ρυθμού, και που οι αρχαίοι την ονομάζουνε πόδα μέσα στο προσωδιακό σύστημα της στιχουργίας τους; Και την στιγμή που ο κ. Βουτιερ-ιδου δέχεται την ύπαρξη αυτού του ρυθμού, καθώς και μία κάποια ποικιλία του, πού είναι η υποχρέωσή του; Να εξετάση την άτελειωτη ποικιλία των στίχων, που είναι το αποτέλεσμα των αρχικών αυτών ρυθμών, η να ζητήση να βρή βλη την έκταση της ποικιλίας τους και τους νόμους που τους κυβερνάνε; Και πού νομίζετε πως είναι το τρομερό έπιχειρήμα που έπαισε τον κ. Βουτ. πως δεν υπάρχουνε πόδες στη γλώσσα μας; Μία φράση του 'Αλικαρνασέα, που αποδείχνει άκριβως το αντίθετο! Γράφει ο 'Αλικαρνασέας: «Η δε μουσική και ρυθμική μεταβάλλουσιν αυτές (δηλ. τις μακρές και βραχείες συλλαβές) μειοῦσαι και αύξουσιν, ὥστε πολλάκις εἰς τὰ ἐναντία μεταχωρεῖν» οὐ γάρ ταῖς συλλαβαῖς ἀπευθύνουσι τοὺς χρόνους, ἀλλὰ τοῖς χρόνοις τὰς συλλαβάς». Εδώ βέβαια πρόκειται για μουσική και όχι για στιχουργία, ως τόσο άφήσαμε τον κ. Βουτιερ-ιδου να μᾶς πῇ τη σκέψη του γιατί αυτή κυρίως μᾶς ενδιαφέρει. Γράφει: «Αὐτό μ' άλλα λόγια θα μπορούσε νά το εἰπούμε κ' ἔτσι: Στὴν ἀρχαία στιχουργία ὁ ἀριθμὸς τῶν συλλαβῶν κάθε στίχου ὁρισμένον μέτρον δὲν εἶναι σταθερὸς, ἐνῶ στὴ νεώτερη εἶναι σταθερὸς».

Κι' απ' αυτό συμπεραίνει πως, στη νεώτερη στιχουργία μας, επειδή δεν υπάρχουνε μακρές συλλαβές για να ποικίλη ο αριθμός των συλλαβών των ομόρυθμων και ισοδύναμων στίχων, δε μπορεί να υπάρχουνε και πόδες, σάν οι πόδες να μην ήταν ορισμένος χρόνος, είτε γίνονται με μακρές είτε με βραχείες! Ο δόστος ο 'Αλικαρνασέας όχι μόνο δεν εὐθύ-

νεται για το συμπέρασμα του κ. Βουτ. μα μπορεί να υποστηρίξη κάπως και τη γνώμη μας. Εδώ δεν υπάρχει χώρος να το αναπτύξουμε, μα όταν ο ρυθμός απαιτεί την επανάληψη τριών χρόνων, είτε μία μακρά και μία βραχεία επαναλαμβάνουμε μέσα στα όρια του προσωδιακού συστήματος, είτε τρεις βραχείες μέσα στα όρια του τονικού μας, μοιραία θάχουμε τον ίδιο ρυθμό, ανεξάρτητα τελείως από τον αριθμό των συλλαβών των στίχων. Ο αριθμός δὲν είναι ζητήμα απλῶς συλλαβών, μα χρόνων! Οι συλλαβές πρέπει να υποτάσσονται στο χρόνο. Όπως-όπως ρυθμός δε γίνεται. Αυστυχώς τα όρια που διαθέτουμε υπερξανθιθήκαν και πρέπει να σταματήσουμε. Μα τα λάθη περνάνε και τον αἴμα της θάλασσας. Κι' εἰν' εύκολο να δείξουμε πως ο κ. Βουτ. δὲν υποψιάσθηκε μήτε τη βάση της βυζαντινῆς στιχουργίας, που ως τόσο είναι ή μεγάλη πηγή της δημοτικῆς μας, και πως παρανοεῖ παλαιότερους και νεώτερους μετρικούς, είτε τους αναφέρει για να στηρίξη σ' αυτούς, είτε για να τους ἐλέγξη, λέγοντας διαρκῶς ἀλλ' ἀντ' ἄλλων. Τελειώνοντας για ν' αποφύγουμε κάθε παρεξήγηση, δὲν έχουμε παρὰ να επαναλάβουμε πρὸς τὸ φίλον κ. Βουτ. τη φράση του 'Αριστοτέλη: «Φίλος μὲν Πλάτων, φίλτατος δὲ ἡ ἀλήθεια».

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΛΑΣ

Έκθεσις Δ. Φ. Μεζίκη. (Αΐθουσα Στρατηγούπουλου). Από τα έργα που έκτιθενται τα περισσότερα είναι σκίτσα με μολύδι, με σαγκίν, με πένα και με ακουαρέλα. Οι έλαιογραφίες είναι λίγες. Από τα σκίτσα, πούνα και το παιό αξιόλογο μέρος, ξεχωρίζουν ένα μικρό κεφάλι κοριτσιού καμωμένο με πολύ αίσθημα και τεχνική γνώση, μερικά γυμνά (δὲν έννοούμε τις σπουδές της ακαδημίας), ένα-δυο σκίτσα από ίπποδρόμο, δυο-τρεις σπουδές για προσωπογραφία έκτελεσμένες σε ένα στυλ πολύ προσεκτικό και λεπτομερειακό. Οι μακέτες για ταμπλώ, με γυμνά μέσα σε ρωμαντικά φόντα, δὲν είναι ούτε πρωτότυπες, ούτε καλές. Θυμίζουν Ρεπουάρ, Σεζάν, η Αναγέννηση.

Από τις έλαιογραφίες του δυο είναι οι παιό αξιοσημείωτες, ένα πορτραίτο, που μολονότι η έκτέλεσή του είναι μέτρια και στενή, κάτι έχει στη στάση και στην έκφραση, κ' ένας σπαής.

Γενικά ανάμεσα στα έργα της έκθεσης αὐτῆς παρατηρεῖ κανείς μεγάλη ανισότητα. Υπάρχουν μερικά πράγματα που είναι πολύ καλά, πλάγι σε άλλα που είναι μέτρια. Επίσης ο ζωγράφος ακολουθεῖ διαφορετικές τάσεις και σχολές. Αὐτή η ανισότητα και διαφορά στην αντίληψη οφείλεται, κατά τη γνώμη μας, μάλλον στις διαφορετικές εποχές που είναι καμωμένα τα έργα. Αν όμως κρίνουμε τον κ. Μεζίκη, όπως είναι και δικίο, από τα καλά του, πούνα και τα τελευταία του, βρίσκουμε ότι είναι νέος καλλιτέχνης που θά δώση κάτι το λεπτό και μαζι' αληθινό.

Σπύρος Φραγγουλάκης. Το παιδί.

Μ. Πανιόλ: «Τοπάζ».—Θέατρον, διάσος Κυβέλης. Για όσους δὲν πήραν ποτέ το θέατρον για κάτι ξεχωριστό, αλλά σάν μία μερική εκδήλωση του πολιτισμού ενός τόπου η γενικώτερα μᾶς ἐποχῆς από το μεγαλύτερο μέρος της σύγχρονης παραγωγῆς βγαίνει ένα πολύ θλιβερό συμπέρασμα. Αὐτοί οι πρωτοπόροι είναι για κλάματα. Αναζητούν. Μα τί αναζητούν; Γιατί από ότι φαίνεται δὲν αναζητούν παρά το παράδοξο, τὸν σωρεῖτην ἐκείνον που είναι προωρισμένος να καταπλήξη ένα κοινό κουρασμένο, άπιστο και αδιάφορο. Οι παλαιοί βομήχανοι της φάρσας δὲν έκαναν τέχνη, ούτε αναζητούσαν. Οι σημερινοί πρωτοπόροι (!) παρουσιάζονται με αξιώσεις, προ-

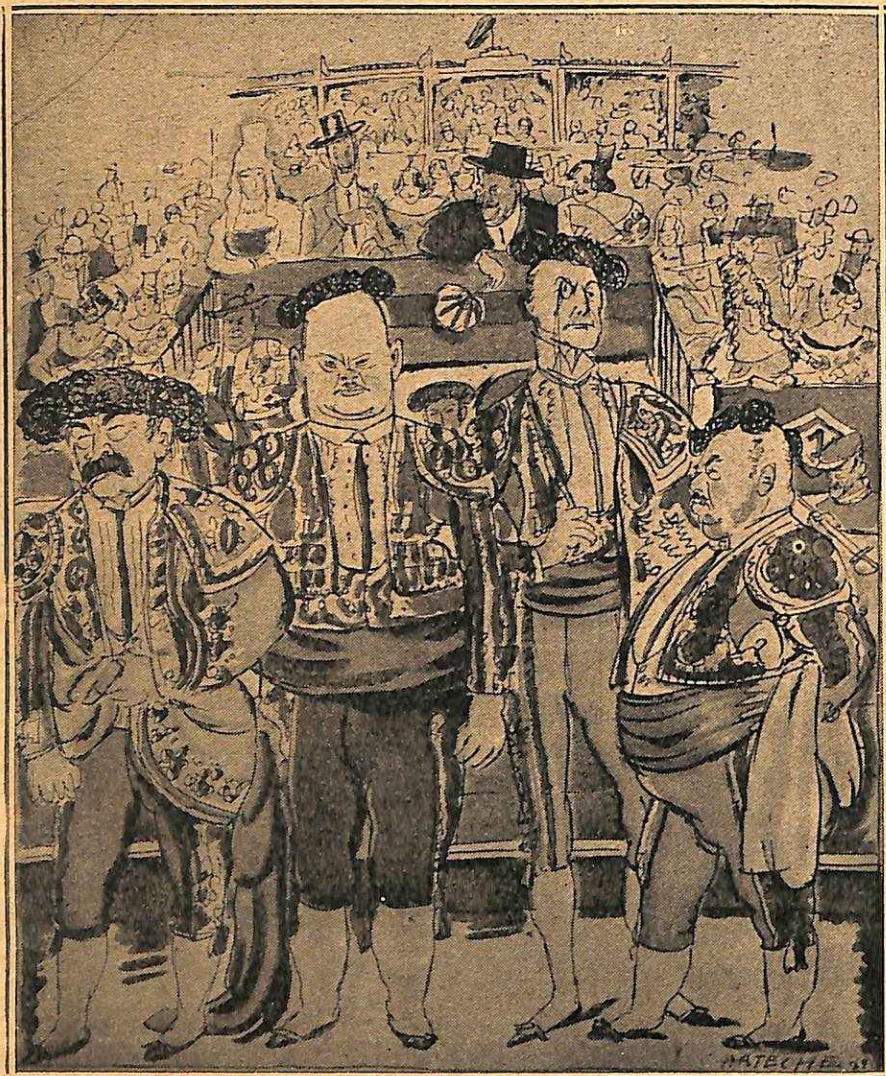
πορεύονται σ' έναν δρόμο που υποτίθεται πως είναι νέος, ενώ ούσιαστικά ούτε ο δρόμος είναι νέος, ούτε οι άνθρωποι νέοι. Ένα και το αὐτό πράγμα, μα και η αὐτή κατάσταση παρουσιάζονται υπό διαφορετικὴν ὄψιν. Ἀλλάζει ο Μανωλιός κι' έβαλε τὰ ρούχα αλλιώς.

Η κ. Κυβέλη δὲ μπορούσε να ὑστερήσει. Δὲν μπορούσε να ἐπιτρέψη στον κ. Σπύρο Μεζά να ἔχη ἐν Ἑλλάδι τὸ μονοπώλιο της σκηνηκῆς παραδοξολογίας. Στὸν στίβο λοιπόν της σύγχρονης αὐτῆς ἀμίλλης δὲν ὑστέρησε και ο θάσος Κυβέλης! Λαμπρά. Ἀς δοῦμε λοιπόν με λίγα λόγια τί κατεσκεύασε ο κ. Μ. Πανιόλ.

Και εἰδώ όπως και στα περισσότερα κατασκευάσματα αὐτοῦ τοῦ είδους τὸ θεατρικό κομμάτι κατασκευάζεται κατά σύστημα πολύ γνωστό παιδ. Τὸ συγγραφικό λαμπορατόριο ἐκτίθεται εἰς κοινὴν θέαν:

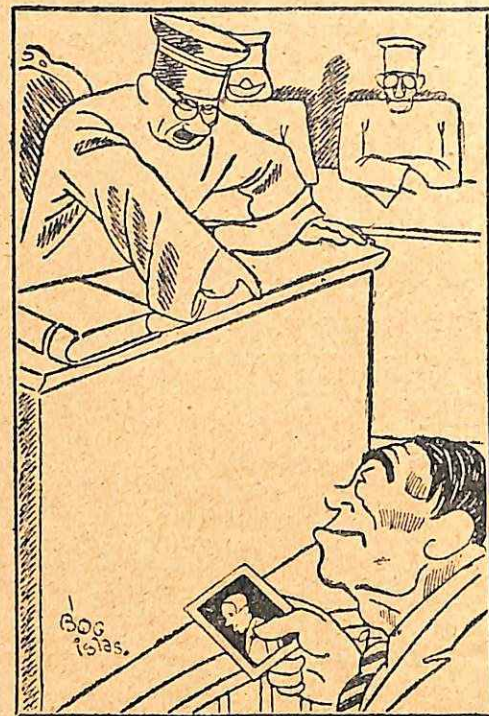
Λαμβάνετε ένα κοινωνιολογικόν η φιλοσοφικόν ἀπόφθεγμα, μίαν ἀρχή. Τὴν τοποθετεῖτε μπροστά σας και συνθέτετε μία ὑπόθεση για να τὴν ἀποδείξετε. Α.χ. «Όταν ένας άνθρωπος δὲν μπορεί να είναι πραγματικά εὐ-

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΧΙΟΥΜΟΡ

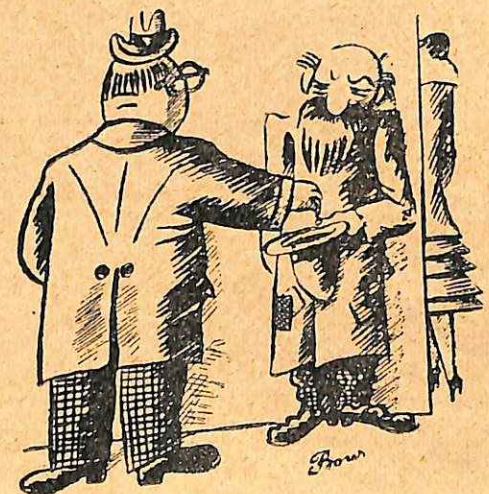

Η Κ. Τ. ΕΘΝΩΝ ΣΤΗ ΜΑΔΡΙΤΗ

Νεμπούτο στο τσίρκο της cuadrilla της Γενεύης. Οι ιλλουστρίσμοι σενόρες Μπριάν, Στρέζεμαν, δόν Τσάμπερλαιν και Κινόνες Ντέ Λεόν.

Εισαγγελεύς: Ζητώ την κεφαλήν αὐτοῦ τοῦ ἀθλήου.
Κατηγορούμενος: Σας τὴν χαρίζω προφίλ.
Μήπως θέλετε καὶ μιὰ μικρὴ ἀφιέρωση;

— Πᾶρε δυὸ δεκάρες. Ὑπάρχουν τράπεζες ποὺ δὲν θὰ εἶχαν νὰ σοὺ τίς δώσουν.

προτιμώτερο νὰ τὰ προμηθευθῇτε ἀπὸ τὸ πρακτορεῖο, τὰ ἀποσταλέντα χρήματα γιὰ τὰ φύλλα αὐτὰ τῆς Ν. Ἑστίας σὰς ἐπιστρέφονται.
— **Ἀκην Διωνῶν.** Ἡ διόρθωσή σας μᾶς φαίνεται βιαστική· «προσβολῆς» ἢ «ἀμοιβῆς» δὲν διαφέρουν καὶ πολὺ. Οἱ «Τσιγκάνες» πολὺ μέτριοι. — **Π. Βαλχάλλαν** (Πειραιᾶ). Τὸ ποίημά σας καλὸ καὶ τὸ κρατούμε. — **Ὀλύμπιον** (Λάρισα). Λεῖπει σὲ μεγάλο βαθμὸ ἡ κάποια ἱκανότητά στὴ διατύπωση ποὺ πρέπει νάχη ἐκεῖνος ποὺ γράφει. Μᾶς εἶναι τελείως ἀκατανόητα λόγια σὰν τὰ παρακάτω:

Μάτια ἀθῶα, καὶ σὰν ψάρ',
Ὅταν ψηλά μου τ' ἀστρα παίζουν
Σχίζει γοργὰ καὶ τὸ φεγγάρι.
Μαύρο ταπέτο, ἀνακραζοῦν.
«Μέγας εἰ κύριε» τὰ στήθια.

ἢ
... καὶ ἀρχινῇσαι
Νὰ τρέμ' ἡ φύση ἀπ' τὰ πουλιά.

Νάκη Ραγιᾶν. Διήγημά σας ἐλήφθη θὰ διαβασθῇ καὶ τὴ γνώμη μας θὰ τὴν βρῇτε σ' αὐτὴ τὴ στήλῃ ἀργότερα. — **Γ. Δεδρινόν.** Τὸ ποίημά σας τὸ κρατάμε· εἶναι ἀρκετὰ καλὸ. — **Ἀν-ὄς, Ἀργίριον.** Τὸ ποίημά σας

δὲν εἶναι καλὸ· ἀπορούμε γιὰ τὴν ἀσυναρτησία: «μὲ παιδεύ' ὀλημερῆς—καὶ ξεχνῶ τὴν τάξη—ἀπὸ γὰρ πρᾶξη.» (!). — **Μανώλην Ἀλεξίου.** Τὸ ποίημά σας δὲν τὸ βρίσκουμε ἀξιόλογο. Ἄλλο λυτότητα καὶ ἄλλο ἄδεια ἐπιγραμματικότητα. Τὰ ἐπιγράμματα αὐτὰ γιὰ νὰ σταθοῦν, πρέπει νὰ εἶναι πολὺ περιεκτικά, ὅταν ἡ οὐσία τους εἶναι φτωχή, τότε ἀπλοῦστατα εἶναι καὶ μέτρια καὶ ἐπιτηδευμένα στὴ συντομία τους. — **Σ. Π.** Οἱ μεταφράσεις σας ἀρκετὰ καλές καὶ τίς κρατοῦμε.

ΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

Μέχρι τῆς καθιερώσεως ἐβδομαδιαίας ἐκδόσεως τὰ «Ἑλληνικά Γράμματα» ἀπέφυγαν νὰ διορίσουν ἀντιπροσώπους στὰς ἐπαρχίας οἱ ὁποῖοι ν' ἀναλάβουν τὴν συστηματικὴν παρακολούθησιν καὶ εὐρυτάτην διάδοσιν τοῦ φύλλου. Ὁ λόγος αὐτὸς ἦτο ἡ μόνη ἀφορμὴ ποὺ δὲν ἀροέθημεν εἰς τὸν διορισμὸν πολλῶν ἀρροσώπων τὰ ὁποῖα δι' ἐπιστολῆς των μᾶς ἐζήτησαν τὴν ἀντιπροσωπείαν. Αἱ ἐπιστολαὶ των ὅμως ἐκρατήθησαν καὶ τὰ ἀρροσώσα αὐτὰ δὲ μὴ φθοῦν σήμερον ὑπ' ὄψιν. Διὰ ν' ἀναλάβῃ ἓνα ἀρροσώπων τὴν ἀντιπροσωπείαν τοῦ περιοδικοῦ ἀρέσκει ν' ἀποστείλῃ μίαν ἐπιστολὴν ἐργρητικὴν φερεγγύου ἀρροσώπου (ἐμώρου) διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἐργρητὴς δ' ἀνελάμβανε τὴν εὐδύνην σάσης τυχὸν ἀνωμαλίας εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν των λογαριασμῶν. Τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι τυπικὸν καὶ ἔχει καθιερωθεῖ ἀπὸ ὅλα τὰ περιοδικὰ τοῦ κόσμου. Ἐπίσης διὰ νὰ γίνῃ κανεῖς ἀντιἀρροσώπος δ' ἀναλάβῃ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐργράψῃ ἀναλόγως τοῦ σκηδυσμοῦ τῆς σόλεως ποὺ διορίζεται ἀντιἀρροσώπος ἓνα κατώτερον ὄριον συνδρομητῶν.

Διὰ τὸν Πειραιᾶ καὶ Δεσσαλονίκην τοῦλάχιστον 50 συνδρομητῶν.

διὰ τὰς σόλεις μέχρι 100 χιλιάδων	30
» » » » 70 »	25
» » » » 40-50 »	20
καὶ διὰ τὰς μικρὰς σόλεις	10

Χρονικὰ ὅρια τῆς συμβαληρώσεως αὐτῶν των ἀριθμῶν δέτομεν ἀπὸ 2-3 μῆνας.

Οἱ ἀντιἀρροσώποι μας δὲ ἐφοδιασθοῦν μὲ δεξιὸν ταυτότητος ἀρὸς τοῦτο δὲ ἀρέσκει ν' ἀποστείλουν δύο φωτογραφίας των εἰς τὸ περιοδικόν.

Οἱ ἀντιἀρροσώποι ὀφείλουν νὰ διαδίδουν τὸ περιοδικόν εἰς τοὺς κύκλους ποὺ τὸ περιοδικόν δὲν κυκλοφορεῖ καὶ ὅχι νὰ δημιουργοῦν ἐκ των ἀγοραστῶν συνδρομητῶν.

Οἱ ἀντιἀρροσώποι ἀρέσκει νὰ ὑποδεικνύουν τὰ διάφορα μέτρα ποὺ ἀρέσκει νὰ μὴ φθοῦν διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ φύλλου εἰς τὴν περιφέρειαν ποὺ εἶναι ἀντιἀρροσώποι. Οἱ ἀντιἀρροσώποι λαμβάνουν 20 ο) ὁ ἐπὶ των εἰσπράξεων ποὺ παραγματοποιοῦν.

Ὅσοι ἐπισθυμοῦν ν' ἀναλάβουν ἄς ἀπευθυνθοῦν μέχρι 7ης Ἰουλίου εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικά και 'Αποθεματικά Δρ. 1.133.000.000.—
Καταθέσεις (τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου 1928) » 5.700.000.000.—

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

83 ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 51 MAIDEN LANE

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως
τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν
ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντας ὅρους.

Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμίᾳ
καὶ ταμιευτηρίου εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα μὲ λίαν
εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

Γ Κ Ρ Ε Κ Α

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑΙ, ΦΕΙΔΙΟΥ 3

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 2.700.000

Μέτοχοι: Καλλιτέχναι Φιλότεχνοι
ἢ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος

ΤΜΗΜΑ ΩΔΕΙΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΟΔΟΣ ΦΕΙΔΙΟΥ 3
Διδάσκονται ἅπαντα τὰ ὄργανα καὶ μαθή-
ματα Μονωδία, Δραματικὴ, Ἀπαγγελία,
Ἱστορία Μουσικῆς, Prima Vista, Ρυθμικὴ
σύστημα Dalcroze.

Εἰς τὰ ἐκπαιδευτικά παραρτήματα Ἀθηνῶν

ΜΗΝΑ ΑἰΔΟΝΟΠΟΥΛΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ἀλεξάνδρας 15
ΔΗΜ. ΧΑΤΖΗΜΜΑΝΟΥΔΗ—Ἀγαθὸν Σουρμελίη
ΓΕΡ. ΣΑΛΒΑΝΟΥ—Κεραμεῖον—Ἐλευσίνιον
ΛΕΟΝΤΕΙΟΝ ΛΥΚΕΙΟΝ—Τέρμα Πατησίων
ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑ—Πατησίων 306
ΜΙΧΑΗΛ ΠΙΤΙΔΗ—Παγκράτι
ΑΛ. ΖΕΡΒΟΥ—ΛΑΖΑΡΟΠΟΥΛΟΥ—Καλλιθέα
ΠΑΝ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ—Κηφισοῦ
Ν. ΜΠΟΡΟΥΝΗ—Περαῖα
Μ. ΠΕΤΡΑΚΗ—Περαῖα
ΜΑΡΚΟΥ καὶ ΜΑΚΡΗ—Ν. Φάληρον
Α. ΨΑΛΩΦ—Ν. Φιλαδέλφεια

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
» » ΧΑΛΚΙΔΟΣ
» » ΚΟΡΙΝΘΟΥ
» » ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΚΡΗΤΗΣ)
ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΧΑΝΙΩΝ (ΚΡΗΤΗΣ)
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ ΧΙΟΥ
» » ΒΟΛΟΥ

Μέσος ὁρος φοιτῶντων μαθητῶν κατ' ἔτος 2500

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ

ΠΙΑΝΑ

ΜΟΝΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΗΜΟΤΕΡΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
BLUTHNER CROTRIAN STEIN WEC NEUMEYER,
SOPH K.A.P.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΤΕΜΑΧΙΑ

Ὅλα τὰ κλασσικά, παιδαγωγικά καὶ νεώτερα.
Γίνονται δεκταὶ ὑδαίτηται παραγγελίαι. Συ-
νεργασία μὲ τὰς μεγαλύτερους ἐκδοτικούς οἰ-
κούς τῆς Εὐρώπης

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Βιολιά, βόλες, βιολοντσέλλα, κιντραμπάσσα,
μανδολίνα, κ.θάρες, βλα τὰ εἶδη τῶν πνευστῶν
ὀργάνων, ἐξαρτήματα παντὸς εἶδους μάνται
φλαμουνικῶν, ρόλο., πιανόλες, χρονομέτρα κλ.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ

Ἀναλαμβάνει τὴν ἐκδοσιν μουσικῶν τεμαχίων
καὶ ἐκδόσεις ἔργων διαφόρων μουσουργῶν.

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΧΟΡΔΙΣΜΑΤΩΝ

Χορδίζονται, λουστράρονται καὶ ἐπισκευάζον-
ται παντὸς εἶδους πιάνο, πιανόλες καὶ μουσικά
ὄργανα ἀπὸ ἀρίστους τεχνίτας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΟΣΜΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡΑΧ. 25.500.000

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΑΧ. 830.228

ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΟΛΩ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

FILIALES

Τράπεζα Λαρίσης—Λάρισα

Τράπεζα Τρικάλων—Τρίκκαλα

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

Εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος
καὶ τὰς κυριωτέρας τοῦ ἐξωτερικοῦ

Ταμιευτήριον μέχρι 100.000 δραχ.
μὲ 7 οἴο.—Ἐκτελεῖ πάσης φύσεως
Τραπεζιτικὰς ἐργασίας

“ΒΟΤΡΥΣ,”

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Κεφάλ. Μετοχικὸν καὶ Ἀποθεματικὸν
Δρ. 90.000.000 τὴν 31 Δεκεμβρίου 1927

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ:
ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ ΑΡ. 27α

ΟΙΝΟΙ ΧΥΜΑ: Λευκοί, ἐρυθροί,
γλυκοί, μοσχάτοι

ΟΙΝΟΙ Εἰς Φιάλας: Ἐπιτραπέζιοι
ἐπιδόρπιοι, ὀρεκτικοί, τονωτικοί,

ΒΕΡΜΟΥΤ: Ἐκ παλαιοῦ μοσχάτου Οἴνου

ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ: Ἀπαράμιλλος

ΠΑΛΑΙΟΝ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ Οἴνου “ΒΟΤΡΥΣ,”

ΚΟΝΙΑΚ ΒΟΤΡΥΣ

Ἐφάμιλλον τῶν καλλιτέρων Γαλλικῶν Κονιάκ
Πωλῶνται εἰς ὅλα τὰ κέντρα καταναλώσεως

ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ

ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΗΣ 3

(ΜΕΓΑΡΟΝ ΠΟΛΥΖΩΝ) ΤΗΛ. 61-26

Πλουτισθὲν διὰ τῶν τελειωτέρων
μηχανημάτων καὶ διαθέτον ὅλα
τὰ μέσα ἀναλαμβάνει κάθε ἐργα-
σίαν, μὲ ταχύτητα καὶ καλλι-
τεχνίαν ἀπαράμιλλον.

ΤΙΜΑΙ
ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

Ἡ ὁδοντόκρεμα ΚΟΛΥΝΟΣ χρησι-
μοποιουμένη ἐπὶ ξηρὰς ψήιτρας
ἀπαλλάσσει τοὺς ὀδόντας τῶν ὑπο-
λειμμάτων τῶν τροφῶν, διαλύει τὸ
ἐπίστρωμα καὶ καταστρέφει τὰς
ἐπιμεινδύνους μολυσματικὰς ἐστί-
ας, προστατεύει κατὰ τῶν πόνων
τῶν ὀδόντων, τῆς σήψεως καὶ τῆς
οὐλίτιδος. Τὸ στόμα διατηρεῖται
δρροερὸν καὶ ὑγιεινὸν ἐπὶ ὥρας.
Δοκιμάσατε τὴν ΚΟΛΥΝΟΣ καὶ
θα ἀποφανθῇτε: “Πόσον καθαρὸν
αἰσθάνομαι τὸ στόμα μου!”

ΚΟΛΥΝΟΣ

ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ

ΜΟΝΟΣ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΜΗΡΙΣ ΦΑΡΑΤΖΗ

4 Ἑυριπίδου 4 ΑΘΗΝΑΙ

ΔΕΜΕΝΟΙ ΟΙ ΤΟΜΟΙ

Α. Β. Γ. ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΠΟΥΛΙΟΥΝΤΑΙ ΠΡΟΣ ΔΡΑΧ. 100 ΕΚΑΣΤΟΣ

ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΜΑΓΕΡ 29

ΣΤΗΝ
ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑ
ΠΑΝΤΟΤΕ
ΜΕ ΤΟ
KODAK II
ΣΑ/